

บทที่ 4

บริบทพื้นที่

ในส่วนของการนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานที่กล่าวมาในบทที่สาม การจัดการหรือการแก้ไขปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ในองค์กรส่วนที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการนำไปจัดตั้งปฏิบัติยังไม่ตระหนักเห็นปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศภาวะอย่างจริงจัง ไม่มีขบวนการทางสถาบันที่จะนำไปสู่การพูดคุยปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางในการจัดการเรื่องการสร้างสำนึกเพื่อไม่ให้เกิดอคติทางเพศหรือไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยการสร้างลักษณะประจำเพศขึ้นมาในพื้นที่การฝึกอบรมและพื้นที่ตลาดแรงงาน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจำเป็นต้องจะต้องกระตุ้นให้หน่วยงานรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นระดับหน่วยการวางแผนและหน่วยการปฏิบัติควรเกิดสำนึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงเพศภาวะในสองพื้นที่ดังกล่าวด้วย

ในส่วนของบทที่ 4 นี้ ผู้ศึกษาอยากจะนำเสนอบริบทพื้นที่ได้แก่นครหลวงเวียงจันทน์ และเมืองไซเซษฐา ซึ่งเป็นที่ตั้งของบริษัทคอมพิวเตอร์สองแห่ง โดยจะกล่าวถึงที่ตั้งภูมิศาสตร์และการค้า รวมทั้งสภาพของพลเมืองที่อาศัยอยู่ บวกกับสถานะการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ-สังคมในนครหลวงเวียงจันทน์ อันเป็นตัวชี้้นำให้มีการเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อตอบสนองตลาดแรงงานด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับตลาดเครื่องมือสื่อสารและคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะมีการสำรวจว่าเมื่อมีประชากร (หญิง-ชาย) ผ่านการพัฒนาฝีมือแรงงานด้านเครื่องมือสื่อสารทางคอมพิวเตอร์แล้วทำให้พวกเขามีสถานภาพเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรเมื่อเข้าไปสู่โลกของการทำงานเกี่ยวกับด้านนี้

4.1 พื้นที่....การแตกตัวทางสังคมของ ส. ป. ป. ลาว

แขวงนครหลวงเวียงจันทน์ เป็นเมืองหลวงของประเทศลาว ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ ซึ่งมีเขตติดต่อกับเมืองหนองคายของราชอาณาจักรไทย โดยมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่หนึ่ง เชื่อมต่อทั้งสองฝั่ง แขวงนครหลวงเวียงจันทน์เป็นแขวงที่เจริญที่สุดของลาว เดิมชื่อ “กำแพงนครเวียงจันทน์” ก่อนจะเปลี่ยนมาเป็นชื่อ “นครหลวงเวียงจันทน์” ซึ่งมีเมืองต่าง ๆ คือ เมืองจันทะบูลี เมืองสีโคตะบอง เมืองสีสัดตะนาท เมืองไซเซษฐา เมืองนาชายทอง เมืองไซทานี เมืองหาดชายฟอง เมืองสังทอง และเมืองใหม่ปากหุ้ม

จากการสำรวจพลเมืองปี ค.ศ. 1995 ในแขวงนครหลวงเวียงจันทน์ มีทั้งหมด 532,000 คน (ชาย 262,276 คน และหญิง 269,724 คน) จนถึงปี ค.ศ. 2000 มีประมาณ 598,000 คน (ชาย 295,412 คนและหญิง 302,588 คน) พอมาถึงปี ค.ศ. 2003 ได้มีโครงการสำรวจเพื่อสร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของนครหลวงเวียงจันทน์นับตั้งแต่ปี 2010-2020 โดยการร่วมมือระหว่างคณะกรรมการแผนการและการลงทุนกับสถาบันยุทธศาสตร์การพัฒนากอง ส. ส. เวียดนาม พบว่าจำนวนประชากรในแขวงนครหลวงเวียงจันทน์มีประมาณ 639,243 คน (ชาย 318,678 คนและหญิง 320,565 คน) พลังแรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ปี ค.ศ. 2002 ทั้งหมดมี 292,260 คน (หญิง 145,592 คน เฉลี่ยประมาณ 49.8%) แต่จำนวนผู้ที่ทำงานทำประมาณ 269,321 คน ในนี้มีผู้หญิงจำนวน 133,018 คน (คิดเฉลี่ยประมาณ 49.4% ในจำนวนผู้ทำงานทำทั้งหมด) (2/2Á-jÁ°-j34-Á1/2j34-10xê--1/2£°-12, 1/4x~-, 2004: 44-47)

แขวงนครหลวงเวียงจันทน์ ถือเป็นศูนย์กลางที่สำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส. ป. ป.ลาว) ทั้งในเรื่องของการคมนาคมที่จะส่งสินค้าผ่านไปยังประเทศไทย เพื่อใช้ทำเรือเทียบเรือของไทยส่งผ่านสินค้าไปยังแถบยุโรป และอเมริกาต่อไป ซึ่ง ส. ป. ป.ลาว แบ่งเขตการปกครองเป็น 17 แขวง คือ นครหลวงเวียงจันทน์ สะหวันนะเขต หลวงพระบาง พงสาฬีสาละวัน จำปาสัก เวียงจันทน์ เขียวขวาง อุดมไชย อุดตะปือ เซกอง หลวงน้ำทา ไชยะบุรี บอลิคำไซ หัวพัน คำม่วน และบ่อแก้ว

ภาพที่ 4.1.1 แผนที่ประเทศลาวแสดงที่ตั้งแขวงนครหลวงเวียงจันทน์¹

แขวงนครหลวงเวียงจันทน์ได้รับการพัฒนาด้วยทิศทางที่ก้าวหน้ามาโดยตลอด เพราะนักลงทุนหลายประเทศสนใจที่จะเหมื่อดเงินสร้างกิจการในเมืองหลวงที่มีจุดแข็งสูง นับตั้งแต่ปี

¹Rosenberg, Matt. "Lao Map." [Online]. Available <http://geography.about.com/library/cia/blclaos.htm> (18 December 2553)

ตามการรายงานของท่านสมบัด เยียลีเฮอ เจ้าครองนครหลวงเวียงจันทน์ ประธานคณะ
คุ้มครองการลงทุนภายในและต่างประเทศในนครหลวงให้รู้ว่า การลงทุนในมูลค่ามหาศาลเหล่านั้น
ขอบเขตที่รวมเอาอัตราส่วนมากที่สุดจะเป็นแขนงบริการด้วยมูลค่า 1,761 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ
ในขณะที่ทั่วประเทศมีมูลค่าการลงทุนประมาณ 2.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งรวมเอาการบริการ
ทั่วไป ร้านอาหาร ท่องเที่ยว บริการที่ปรึกษา ธนาคาร ประกันภัย แขนงที่รองลงมาจะเป็น
อุตสาหกรรมและหัตถกรรม เป็นเงินร้อยละ 91.17 ถ้าเทียบกับแผน 5 ปี ครั้งที่ 5 นับตั้งแต่ 2001–
2005 รายได้เฉลี่ยต่อคนบรรลุได้ 1,700 กว่าดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี ในขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อคน
ทั่วประเทศได้ 491 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี ถึงกระนั้นก็ตามท่านเจ้าครองนครหลวงเวียงจันทน์
ยังให้อีกว่า เพราะนครหลวงเวียงจันทน์มีจุดแข็งหลายด้าน มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติ มีระบบพื้นฐาน โครงสร้างที่สะดวกสบาย และยังมีพื้นที่กว้างขวางทั้งเป็นจุด
ศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การศึกษาต่างๆ รวมกับความรับผิดชอบของการนำวิชาการแต่ละระดับนับ
แต่ปี 2005 เป็นต้นมา แขวงนครหลวงเวียงจันทน์ได้เร่งส่งเสริมการผลิตอุตสาหกรรมและ
หัตถกรรมอย่างแพร่หลาย ทำให้พื้นฐานอุตสาหกรรมนับวันเพิ่มขึ้น คุณภาพของผลิตภัณฑ์ถูก
ปรับปรุงสู่ระดับใหม่ ในเวลาเดียวกันแขนงกสิกรรมก็นับวันเข้มแข็ง การค้าได้รับการปรับปรุงเป็น
การสร้างความสะดวกให้นักธุรกิจพ่อค้า แม่ค้า มีที่แลกเปลี่ยน ซื้อ-ขาย ชาวกลีกรมีงานทำสร้าง
รายได้ถูกรอบครัวมากขึ้น (สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2554)

ถ้าพิจารณาแล้ว นับตั้งแต่ลาวมีการเปลี่ยนแปลงระบบแบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1986 เป็นต้นมา นั่นก็คือทุนนิยมกำลังถูกนำเสนอการให้ความช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ (foreign experts) ด้วยระเบียบวิธีตามตำราอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ นักวิชาการลาวและสถาบันระหว่างประเทศจะเป็นผู้วางแนวทางในการช่วยเหลือสังคมปราศจากการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานหรือโครงการต่างๆ ของประชาชน หรือชุมชน บ่อยครั้งทำให้เกิดความล้มเหลว ปัญหาส่วนมากเป็นเพราะเหตุผลทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม สำหรับเหตุผลทางประวัติศาสตร์ก็อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันกับการทำให้ประชากรลาวได้รับการพัฒนาอย่างไม่เท่าเทียมเสมอกัน อันประกอบด้วยสถานะแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งมีการพูดถึงความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มคนในพื้นที่ชนบทกับตัวเมือง ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับชนกลุ่มน้อย ระหว่างกลุ่มคนที่อยู่บนคอกับกลุ่มคนที่อยู่หุบเขา ระหว่างคนที่อยู่ในเมืองหลวงของประเทศกับคนที่อยู่ชายขอบของประเทศ และระหว่างคนจนกับคนรวย เช่นเดียวกับความแตกต่างระหว่างศาสนา ปรัชญาการณเช่นนี้ไม่มีพื้นที่ให้อธิบายได้อย่างชัดเจนในลาว ไม่มีแบบแผนการดำรงชีวิตหรือวัฒนธรรมใดที่สามารถได้ข้อสรุปจากตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมเพียงอย่างเดียวได้ เพราะว่าพวกเขาออกแบบองค์ประกอบที่ซับซ้อนในสิ่งที่สืบเนื่องมาทางประวัติศาสตร์ เช่น มีการจัดแบ่งตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมออกเป็นชั้นๆ (Rehbein, 2007: 8, 139)

ในประเด็นของการแตกตัวทางสังคมของ ส. ป. ป. ลาว ในเรื่องของความไม่เท่าเทียมของกลุ่มคนในสังคมดังที่ Boike Rehbein กล่าวมาข้างบน เมื่อนำมาขยายความกับข้อมูลจากการศึกษาของ Sounadeth Soukchaluene (2553: 127) ที่ได้นำเสนอผลกระทบของโครงการจัดสรรตัวเมืองในนครหลวงเวียงจันทน์ที่มีต่อชุมชนหนองจันทน์ให้มีการเคลื่อนย้ายไปอยู่หมู่บ้านจันทะหว่างที่อยู่ชานเมืองของนครหลวงเวียงจันทน์ ด้วยผลที่ตามมาจากการเคลื่อนย้าย ก็คือ ทำให้วิถีการดำรงชีวิตของผู้คนในชุมชนเปลี่ยนไป เช่นว่า ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างกลุ่มคนในชุมชนบวกกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่มีความเหลื่อมล้ำกันในเรื่องโอกาสและผลประโยชน์ในชุมชนแห่งนี้ ทำให้มีการแบ่งแยกครัวเรือนออกเป็นสามลักษณะโดยผ่านการให้ข้อมูลของนายบ้าน เช่น มีครอบครัวที่ร่ำรวยประมาณ 151 ครอบครัว ครอบครัวพอมีพอกินประมาณ 742 ครอบครัวและครอบครัวที่ยากจนมีประมาณ 47 ครอบครัว ซึ่งทั้งหมดเหล่านี้มีบางครอบครัวเป็นพนักงานรัฐ บางครอบครัวเป็นทหารและตำรวจ แต่น่าเสียดายที่ไม่มีการระบุจำนวนครอบครัวของกลุ่มคนเหล่านี้ อย่างไรก็ตามการนำเสนอภาพตัวแทนของความเหลื่อมล้ำในมิติเชิงชนชั้นของกลุ่มคนในชุมชนแห่งนี้ก็เท่ากับเป็นการนำเสนอภาพของการแตกตัวทางสังคมของ ส. ป. ป. ลาว ในอีกรูปแบบหนึ่งเพื่อที่จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ท้าทายกับนโยบายการพัฒนาของรัฐลาวบวกกับระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ได้

เมื่อกล่าวถึงความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มคนที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันในสังคมลาวดังที่กล่าวมาข้างบนนั้น อาจเป็นเพราะว่า นครหลวงเวียงจันทน์ในฐานะเป็นเมืองหลวงของประเทศอันเต็มไปด้วยกลุ่มคนที่แตกต่างหลากหลายอันเป็นที่รู้จักกันดี เช่น ลาวสูง ลาวเทิงและลาวลุ่ม ส่วนมากจะเคลื่อนย้ายมาจากแขวงต่างๆ ทั่วประเทศเพื่อการศึกษาและการหางานทำ ซึ่งนำเสียดายที่ไม่มีตัวเลขบ่งบอกจำนวนการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่ นครหลวงเวียงจันทน์ อย่างไรก็ตามมีการประเมินเรื่องข้อจำกัดของกลุ่มชาติพันธุ์หญิงที่เคลื่อนย้ายจากแขวงต่างๆ เข้าสู่เมืองหลวงเพื่อหางานทำด้วยเหตุผลของความยากจนนั้น ถูกกดขี่และเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนหรือนายจ้างเป็นส่วนใหญ่ เพราะพวกเธอพูดภาษาลาวไม่ได้หรือถ้าได้ก็พูดไม่ชัดบวกกับมีระดับการศึกษาต่ำหรือไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งมีความเสี่ยงในการถูกกลุ่มค้ายมนุษย์หลอกลวงเอาได้ (Leifer-Klaus, 2004: 44) อนึ่งเหตุผลที่ดึงดูดผู้คนเข้าสู่เมืองหลวงอันเนื่องมาจากนครหลวงเวียงจันทน์เป็นจุดศูนย์กลางทางด้านการค้า การลงทุน การศึกษา ฯลฯ ดังที่เจ้าครองนครหลวงเวียงจันทน์กล่าวมานั้น จึงเป็นจุดสนใจของกลุ่มคนต่างๆ ในทั่วสารทิศของประเทศเข้ามาแสวงหาโอกาสที่ดีให้แก่การดำรงชีวิตในอนาคต จากรายงานของคณะกรรมการแผนการและการลงทุนนครหลวงเวียงจันทน์ (2004: 46-47) จึงให้เห็นว่า มีแรงงานเคลื่อนย้ายมาจากแขวงต่างๆ (ต่างจังหวัด) ประมาณ 7,360 คน ในนี้มีผู้หญิงประมาณ 6,143 คน กลุ่มผู้หญิงเหล่านี้ส่วนมากเข้าทำงานในโรงงานทอผ้าและตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งจะมาจากแขวงหัวพัน แขวงเวียงจันทน์ และแขวงเชียงขวาง คิดเฉลี่ยประมาณ 83.5% ของพลั้งแรงงานเคลื่อนย้ายทั้งหมด ส่วนแรงงานเคลื่อนย้ายผู้ชายประมาณ 26.5% ที่ยังเหลือส่วนมากเข้าทำงานรับเหมาก่อสร้างและเป็นกรรมกรรับจ้างประเภทต่างๆ แรงงานเคลื่อนย้ายเหล่านี้มาจากครอบครัวยากจนและอยู่ชนบท ส่วนมากมีระดับการศึกษาชั้นมัธยมต้น เมื่อนำเอาประเด็นของการเคลื่อนย้ายของประชากรหญิงที่ยากจนและ

เมื่อกล่าวถึงความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มคนที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันในสังคมลาวดังที่กล่าวมาข้างบนนั้น อาจเป็นเพราะว่า นครหลวงเวียงจันทน์ในฐานะเป็นเมืองหลวงของประเทศอันเต็มไปด้วยกลุ่มคนที่แตกต่างหลากหลายอันเป็นที่รู้จักกันดี เช่น ลาวสูง ลาวเทิงและลาวลุ่ม ส่วนมากจะเคลื่อนย้ายมาจากแขวงต่างๆ ทั่วประเทศเพื่อการศึกษาและการหางานทำ ซึ่งนำเสียดายที่ไม่มีตัวเลขบ่งบอกจำนวนการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่ นครหลวงเวียงจันทน์ อย่างไรก็ตามมีการประเมินเรื่องข้อจำกัดของกลุ่มชาติพันธุ์หญิงที่เคลื่อนย้ายจากแขวงต่างๆ เข้าสู่เมืองหลวงเพื่อหางานทำด้วยเหตุผลของความยากจนนั้น ถูกกดขี่และเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนหรือนายจ้างเป็นส่วนใหญ่ เพราะพวกเธอพูดภาษาลาวไม่ได้หรือถ้าได้ก็พูดไม่ชัดบวกกับมีระดับการศึกษาต่ำหรือไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งมีความเสี่ยงในการถูกกลุ่มค้ายมนุษย์หลอกลวงเอาได้ (Leifer-Klaus, 2004: 44) อนึ่งเหตุผลที่ดึงดูดผู้คนเข้าสู่เมืองหลวงอันเนื่องมาจากนครหลวงเวียงจันทน์เป็นจุดศูนย์กลางทางด้านการค้า การลงทุน การศึกษา ฯลฯ ดังที่เจ้าครองนครหลวงเวียงจันทน์กล่าวมานั้น จึงเป็นจุดสนใจของกลุ่มคนต่างๆ ในทั่วสารทิศของประเทศเข้ามาแสวงหาโอกาสที่ดีให้แก่การดำรงชีวิตในอนาคต จากรายงานของคณะกรรมการแผนการและการลงทุนนครหลวงเวียงจันทน์ (2004: 46-47) จึงให้เห็นว่า มีแรงงานเคลื่อนย้ายมาจากแขวงต่างๆ (ต่างจังหวัด) ประมาณ 7,360 คน ในนี้มีผู้หญิงประมาณ 6,143 คน กลุ่มผู้หญิงเหล่านี้ส่วนมากเข้าทำงานในโรงงานทอผ้าและตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งจะมาจากแขวงหัวพัน แขวงเวียงจันทน์ และแขวงเชียงขวาง คิดเฉลี่ยประมาณ 83.5% ของพลั้งแรงงานเคลื่อนย้ายทั้งหมด ส่วนแรงงานเคลื่อนย้ายผู้ชายประมาณ 26.5% ที่ยังเหลือส่วนมากเข้าทำงานรับเหมาก่อสร้างและเป็นกรรมกรรับจ้างประเภทต่างๆ แรงงานเคลื่อนย้ายเหล่านี้มาจากครอบครัวยากจนและอยู่ชนบท ส่วนมากมีระดับการศึกษาชั้นมัธยมต้น เมื่อนำเอาประเด็นของการเคลื่อนย้ายของประชากรหญิงที่ยากจนและ

อยู่ชนบทเข้ามาหางานทำในเมืองหลวงพิจารณาตามแนวทางการพัฒนาแบบ WID ที่พยายามให้โอกาสผู้หญิงในการเข้าถึงการจ้างงานและมีรายได้เช่นแรงงานเคลื่อนย้ายหญิงได้มีโอกาสในการเข้าถึงการจ้างงานและมีรายได้ นี่ก็เพื่อเป็นการสนองต่อความจำเป็นเชิงปฏิบัติการทางเพศภาวะในชีวิตประจำวัน ถึงแม้ว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานหญิงส่วนมากจะกระจุกตัวอยู่ที่โรงงานทอผ้าและตัดเย็บเสื้อผ้าก็ตาม แต่เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้มาจากชนบทและครอบครัวมีฐานะยากจนบวกกับการศึกษาน้อยและด้วยความจำเป็นในเรื่องค่าใช้จ่ายเพื่อชีวิตประจำวันของครอบครัว แม้พวกเธอจะต้องประณีตกับการกดขี่จากนายทุนที่ต้องทำงานหลายชั่วโมงบวกกับค่าแรงต่ำ หากแต่ว่าอุตสาหกรรมภาคนี้เปิดทางเลือกในการให้งานทำและมีรายได้เพื่อส่งเงินให้แก่ครอบครัว พวกเธอก็จำเป็นต้องตัดสินใจเข้าไปอยู่ในพื้นที่นี้อย่างจำยอม

ในประเด็นของการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าสู่ตัวเมืองนครหลวงเวียงจันทน์ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจใหม่นั้น ถ้านำมาขยายความในมิติของชาติพันธุ์ มีงานศึกษาของวรรณทิ สุภานุวงศ์ (2554: 88) ได้อธิบายถึงเหตุผลในการเคลื่อนย้ายของชาวเวียดนามเข้าสู่ลาวเป็นเพราะว่า ลาวมีจำนวนของประชากรน้อย จึงขาดแคลนแรงงานในด้านต่างๆ ดังนั้นความต้องการแรงงานจากภายนอกจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งเพื่อช่วยผลักดันเศรษฐกิจของลาวให้ก้าวไปสู่กระแสทุนนิยมโลกาภิวัตน์ ซึ่งแรงงานเหล่านี้มีทั้งแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทั้งโดยถูกต้อง ก็คือนายจ้างหรือนักลงทุนชาวเวียดนามในลาวเป็นผู้นำเข้า มาภายหลังสิ้นสุดโครงการแล้ว หลายคนตัดสินใจอพยพครอบครัวมาอยู่ที่นี่อย่างไม่ถูกต้อง หมายถึงแรงงานที่ลักลอบเข้ามาโดยไม่มีเอกสารอนุญาตจากทางการ หรือเข้ามาขายแรงงานตามฤดูกาลด้วยเหตุแห่งความยากจน อนึ่งในยุคที่ลาวเน้นการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจเพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบทุนนิยม แต่ลาวกลับยังเสียเปรียบในด้านทุน เทคโนโลยี และจำนวนแรงงานที่ไม่เพียงพอ ขาดทักษะ และ “ไม่มีหัวการค้า” หรือการทำธุรกิจเท่ากับชาวเวียดนามและชาวจีน ทำให้รัฐบาลลาวมองการเคลื่อนย้ายข้ามมาอยู่ในลาวของชาวเวียดนามว่าเป็นการเสริมพลังและช่วยเพิ่มพูนศักยภาพทางเศรษฐกิจให้แก่ลาวได้ นอกจากนี้ ชาวเวียดนามที่เคลื่อนย้ายเข้ามาในลาวยังสามารถใช้ข้อได้เปรียบในส่วนนี้ให้กลายเป็นโอกาสในการขยับตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมของพวกเขาให้สูงขึ้นในพื้นที่รัฐชาติลาว ซึ่งถือได้ว่าทำให้เกิดมีความแตกต่างด้านตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม และเศรษฐกิจ บวกกับความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ ซึ่งย่อมหมายความว่าความแตกต่างเชิงอำนาจด้วย แต่รัฐลาวเท่าที่ผ่านมานั้นมองผู้อพยพชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาในลาวว่าเป็นเรื่องที่ต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์

4.2 การพัฒนาในแขวงนครหลวงเวียงจันทน์

4.2.1 นโยบายรัฐและการทำธุรกิจด้านคอมพิวเตอร์

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา การปฏิวัติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีการขยายออก เป็นวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านสื่อสารและเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหลักในการเชื่อมทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนย้ายของบริษัทข้ามชาติ การปฏิวัติด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีได้กลายเป็นตัวชี้วัดการขยายตัวของวิวัฒนาการสู่ความเป็นสากล และโลกาภิวัตน์ (2/2Á-jÁ°-j¼-Á¼¼-ìððê- -½£°-½¼¼¼¼¼- 2004: 57) คำว่า “โลกาภิวัตน์” เป็นถ้อยคำที่นำมาใช้กันอย่างเป็นทางการในไม่ช้า นักวางแผนนโยบายของรัฐ ผู้นำพรรคการเมือง นักธุรกิจ นักวิชาการ ผู้นำสหภาพแรงงาน และสื่อมวลชน ทั้งหมดเหล่านี้ล้วนแต่กล่าวถึงผลกระทบของ “โลกาภิวัตน์” ว่าทำให้ชีวิตของพวกเราเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่ในขณะเดียวกันรัฐกลับพูดถึงโลกาภิวัตน์ว่ามีความสำคัญอย่างไร และพวกเขาก็จะบอกพวกเราว่าโลกาภิวัตน์ดีสำหรับเรา แต่พวกเขากลับพูดถึงอีกว่าปัญหาที่พวกเราเผชิญอยู่ในปัจจุบันเป็นเพราะโลกาภิวัตน์ไม่ใช่เพราะนโยบายของรัฐบาล มีนักวิเคราะห์จำนวนหนึ่งพิจารณา “โลกาภิวัตน์” ในฐานะที่เป็นขบวนการทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลเหนือหรือเช่นเดียวกันกับระบบทุนนิยมโลก (Appadurai, 2003: 4,17) โลกาภิวัตน์เกิดขึ้นโดยกลไกของรัฐ ตลาด การสื่อสาร และข้อคิดเห็นข้ามพรมแดน (Brysk, 2000: 1)

เมื่อสังคมวิวัฒนาการมาสู่ยุคโลกาภิวัตน์ สิ่งที่รัฐบาลของประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศด้อยพัฒนาต้องคำนึงคือการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมไม่ว่าจะอยู่ภายในหรือภายนอกองค์กรต่างๆ ดังนั้นการดำเนินงานในองค์กรต่างๆ จึงให้ความสำคัญในเรื่องของความรู้ (knowledge) ความชำนาญงาน (skill) และความสามารถ (ability) ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นสำคัญ เพื่อที่จะปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมที่นำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพราะฉะนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นกระบวนการที่สร้างความรู้ ทักษะ ความชำนาญงาน และความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่สังกัดในองค์กรต่างๆ (จารุพงศ์ พลเดช, 2552)

ถ้าพูดถึงการพัฒนาใน ส. ป. ป. ลาว เป็นไปตามสถานภาพความเป็นจริงทางด้านเศรษฐกิจลาวจึงถูกจัดอยู่ในบัญชีของบรรดาประเทศ “ด้อยการพัฒนา” หรือ “โลกที่สาม” ดังนั้นระบบเศรษฐกิจหรือการตลาดของลาวจึงอิงกับระบบเศรษฐกิจหรือการตลาดของต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการร่วมมือทางด้านการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากว่าประเทศลาวมีความมั่นคงทางด้านการเมือง มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ให้การสนับสนุนการผลิตเพราะมีแรงงาน มีไฟฟ้า มีที่ดินให้เช่าในราคาถูก ให้

การปรับปรุงการจัดการโครงสร้างและกลไกด้านเศรษฐกิจ ฯลฯ รวมทั้งมีสิทธิพิเศษทางการค้าและภาษี เช่น ลาวได้รับการยกเว้นภาษีส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศได้ 30 ประเทศ (Lao National Chamber of Commerce & Industry, 2004: 134,137) สิ่งเหล่านี้ได้สร้างความสนใจและดึงดูดเอาการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนใน ส. ป. ป. ลาว นับตั้งแต่ลาวเปิดประเทศปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา ในทัศนคติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านธุรกิจส่งออกของลาวถือเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ขยายทางเลือก และเพื่อลดความยากจนของประชาชน (Lao National Chamber of Commerce & Industry, 2006: 97)

เพื่อปฏิบัติแผนงานและนโยบายของชาติให้บรรลุตามเป้าหมายก็คือการหลุดพ้นออกจากความเป็นประเทศด้อยพัฒนาและให้ประชาชนหลุดพ้นออกจากความยากจน ภายในปี 2020 ที่จะมาถึง ผ่านการพัฒนาแบบยั่งยืน และยุติธรรม เพื่อให้เห็นภาพแห่งความเป็นจริงนี้ รัฐบาล ส. ป. ป. ลาว มีจุดมุ่งหมายที่จะนำเอาประเทศให้เข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร (information age) โดยการเข้าถึงเทคโนโลยีข้อมูลสื่อสาร (Information and Communication Technology, ICT) เพิ่มมากขึ้น การสนองโครงสร้างการสื่อสารและระบบเครือข่ายทางคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยโดยให้การสนับสนุนบริษัทเอกชนและโรงงาน การส่งเสริมการค้าและการพัฒนาเกี่ยวกับ ICT โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญและอำนวยความสะดวกทางสถาบันเกี่ยวกับด้านนี้ โดยให้เป็นไปตาม 9 สิทธิพิเศษของนโยบายเกี่ยวกับ ICT ที่รัฐบาลกำหนดไว้ คือ การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานบริษัทเอกชนและโรงงาน การค้าและการพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประโยชน์กรอบของกฎหมาย การรับรู้ การลดความยากจน ความเป็นมาตรฐาน และความเป็นท้องถิ่น (Phissamays, 2010: 191)

เมื่อกระแสของโลกาภิวัตน์สร้างความท้าทายกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของ ส. ป. ป. ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนครหลวงเวียงจันทน์ที่เป็นจุดรวมศูนย์ของสำนักงานใหญ่ต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องปรับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้สอดคล้องกับความท้าทายดังกล่าว ซึ่งรัฐบาลได้มีการวางแผนการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม IT ที่นครหลวงเวียงจันทน์ ในนี้มีการร่วมมือโครงการ ICT ระหว่างประเทศอินเดียและลาว เช่น การก่อตั้งศูนย์ข้อมูลแห่งชาติที่นครหลวงเวียงจันทน์ เกี่ยวข้องกับแผนข้อมูลสื่อสารรัฐบาลแห่งชาติ ซึ่งระยะแรกปฏิบัติผ่านศูนย์ข้อมูลแห่งชาติ ในฐานะเป็นจุดศูนย์กลางของกิจกรรมในเครือข่ายรัฐบาลทั้งหมดที่ต้องการค้นหาเรื่องการพัฒนาของรัฐบาลลาว ส่วนระยะที่สองเกี่ยวข้องกับแผนข้อมูลสื่อสารรัฐบาลแห่งชาติ ในฐานะที่สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกผ่านแผนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายความว่าทีมงานของผู้เชี่ยวชาญด้าน IT เป็นตัวแทนในการปฏิบัติงานเรื่องการสำรวจประเมินผลและให้การศึกษาที่กระทรวงต่างๆ/แผนการต่างๆ/แขวง

ต่างๆ และแผนกบริหารและระบบการพิจารณาของลาวเพื่อเตรียมการเกี่ยวกับแผนปฏิบัติงานของเครือข่ายรัฐบาล (Marwaha, 2010: 13)

เพื่อตอบสนองโครงการ ICT ด้วยอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ใน ส. ป. ป. ลาว ถือว่าไม่มีปัญหาในเรื่องการหาอุปกรณ์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (ซอฟต์แวร์) ในนครหลวงเวียงจันทน์ จากการสำรวจของ International Development Research Center (2008: 189) ภายในช่วงปี ค.ศ. 2007 ในนครหลวงเวียงจันทน์ มีบริษัทคอมพิวเตอร์ รับมาขายต่อ (resellers) ทั้งหมด ประมาณ 67 บริษัท ซึ่งมีเกือบครึ่งที่ร่วมทุนกับต่างประเทศหรือเป็นผู้จำหน่ายสินค้าที่มียี่ห้อระดับสากล (local contributors of international brand name) อย่างไรก็ตามบรรดาบริษัทนำเข้าคอมพิวเตอร์เล็กๆ ทั้งหมด มีระบบควบคุมเรื่องการสนองเครื่องคอมพิวเตอร์โดยขึ้นกับการระบุ (การสั่ง) ของลูกค้า เพราะค่าภานำเข้าเพื่อมาขายต่อ ประมาณ 10% ของ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร และ อุปกรณ์ต่างๆ แต่ถ้านำเข้าเพื่อมาใช้งานในสำนักงานจะเสียค่าภานำเข้าประมาณ 3-5% ถือว่าค่าภานำเข้าค่อนข้างสูงในลาวสำหรับสินค้าประเภทนี้ ซึ่งราคาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ ของเครื่องคอมพิวเตอร์ใหม่ๆ โดยเฉพาะเครื่อง PC ใหม่จะตกในราคาประมาณ 1,200 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อเครื่อง

เกี่ยวกับการสำรวจที่กล่าวมาทั้งหมด ไม่เห็นหน่วยงานใดที่ให้ข้อมูลเรื่องเพศภาวะอยู่ในภาคธุรกิจนี้ เช่นว่า มีสัดส่วนนายจ้างที่เป็นผู้หญิงและผู้ชายเท่าไรในจำนวน 67 บริษัท นอกจากนี้ การประเมินการลงทุนด้านนี้ต้องใช้ต้นทุนเท่าไรจึงสามารถดำเนินธุรกิจด้านนี้ได้ รวมทั้งรายได้ของธุรกิจด้านนี้ต่อปีประมาณเท่าไร อย่างไรก็ตามจากการสอบถามของผู้ศึกษาในการลงเก็บข้อมูลจากสองบริษัทเห็นได้ว่า บริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ ซึ่งผู้ขายเป็นประธานบริษัท ใช้ต้นทุนประมาณ 100,000 ดอลลาร์ในการดำเนินธุรกิจด้านนี้และปัจจุบันมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ส่วนผู้หญิงที่เป็นประธานบริษัทคอมพิวเตอร์โพ้นทั้นนั้น ใช้ต้นทุนประมาณ 70,000 ดอลลาร์สหรัฐในการดำเนินธุรกิจด้านนี้และมีรายได้เฉลี่ยประมาณปีละ 50,000-70,000 ดอลลาร์สหรัฐ จากการตั้งข้อสังเกตผู้ศึกษาพบว่า ทศนคติของนายจ้างที่เป็นผู้ชายจะมีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลาเพราะเขาจะพูดถึงคู่แข่งที่ให้บริการเช่นเดียวกับเขาว่ามีบริษัทใดบ้าง อนึ่งถึงแม้ว่ารายได้ของบริษัทที่ได้รับแต่ละปีค่อนข้างสูงแต่เขายังบอกว่าไม่น่าพอใจ หมายความว่าเขายังมีความทะเยอทะยานที่จะได้มากกว่าเดิม ในขณะที่เดียวกันนายจ้างที่เป็นผู้หญิงมีรายได้ต่อปีค่อนข้างน้อยกว่า แต่เธอกลับบอกว่าขอเพียงแค่เพียงพอที่จะจ่ายค่าจ้างพนักงานในบริษัทและพอที่จะเลี้ยงครอบครัวก็พอใจแล้ว

เมื่อเอาแนวความคิดของเจ้าของธุรกิจทั้งสองบริษัทมาพิจารณาด้วยทัศนคติของชลิดาภรณ์ ส่องสัมพันธ์ (2549: 17) ที่มองว่า กระบวนการปลูกฝังเพศสภาพที่ผู้หญิงถูกมองว่าต่ำต้อย

กว่าและมีสาระและวิธีการกล่อมเกลียดแตกต่างจากชาย คือความเป็นชายถูกนิยามโดยเน้นการแยกขาดออกจากผู้อื่นโดยเฉพาะออกจากผู้หญิงเพื่อจะให้เด็กชายพัฒนา อัตลักษณ์ของเพศสภาพ “ตรงข้าม” กับผู้หญิง ในขณะที่ความเป็นหญิงถูกนิยามโดยการเชื่อมโยงกับผู้อื่น ทำให้ผู้หญิงมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญกับความดีและความรู้สึกของคนอื่น และหวาดหวั่นหรือรู้สึกผิดกับความสำเร็จที่ได้มาจากการแข่งขันและการให้ความสำคัญกับความดีของตนเอง เพราะยึดติดกับข้อจ้องใจกับการต้องทำให้คนอื่นเป็นทุกข์ ส่วนผู้ชายมีปัญหาเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น อีกประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สาธารณะซึ่งครอบครองโดยผู้ชาย กฎกติกาของพื้นที่สาธารณะให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยน การแข่งขัน และการให้ความสำคัญกับตนเองก่อน ในขณะที่ความเอื้ออาทรเป็นลักษณะที่ถูกมองว่าไม่เหมาะกับกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะนัก ทำให้เป็นเรื่องยากสำหรับผู้หญิงหลายคนในการแข่งขันในพื้นที่สาธารณะ ดังนั้น ถ้าผู้หญิงต้องการจะมีบทบาทในอาณานิคมสาธารณะต้องมีการฝึกฝนเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความสามารถเพื่อที่จะทำงานได้แบบเดียวกับชายได้

4.2.2 ความต้องการของตลาดแรงงานด้านคอมพิวเตอร์ในแขวงนครหลวงเวียงจันทน์

การติดต่อสื่อสารทางโลกอินเทอร์เน็ตได้ถูกสร้างขึ้นครั้งแรกในลาวด้วยเว็บไซต์ www.laonet.net ในเดือนสิงหาคมปี ค.ศ. 1998 เป็นการควบคุมผ่านการใช้ดาวเทียมของฟิลิปปินส์ ซึ่งสร้างขึ้นโดยบริษัทชื่อ Globenet ได้รับอนุญาตจากกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมสำหรับการเชื่อมต่อในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเพื่อสนองการเชื่อมต่อในการเป็นตัวแทนข่าวสารของลาว บริษัทนี้ได้สนอง การกระจายเพื่อให้บริการด้วย wireless ออกเป็นวงกว้าง (broadband) มีมากกว่า 50 ลูกข่าย ในนครหลวงเวียงจันทน์ ด้วยการใช้อุปกรณ์ Breeze Net ในความถี่ 2.4 Ghz (International Telecommunication Union (ITU), 2002: 12)

รัฐบาล ส. ป. ลาว ในฐานะเป็นผู้จัดการในการครอบคลุมแนวทางในการบริหารการใช้ ICT เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับตัวเอง ถึงแม้ว่าหลายๆ กระทรวงจะมีเครือข่ายคอมพิวเตอร์บางชนิด แต่ก็ใช้แบบพื้นฐานที่สุด ซึ่งอนุญาตให้ใช้ร่วมกันกับการเก็บเอกสารและการพิมพ์เอกสาร และก็ไม่ใช่ว่าจะมีหมดทุกกระทรวงที่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ถึงแม้ว่ากระทรวงคมนาคมขนส่งไปรษณีย์ และก่อสร้าง (MCTPC) ถูกจำกัด 7 หมายเลขอินเทอร์เน็ต ส่วนกระทรวงอื่นๆ มีการจำกัดการเข้าถึงการบริการสูงสุดโดยสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ระหว่าง 1-3 PCs เท่านั้น พร้อมกันนั้นมีพนักงานรัฐบาลเพียงเล็กน้อยที่มีหมายเลขไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของตนเองในที่ทำงาน ถึงแม้ว่าหลายๆ กระทรวงกำลังวางแผนในการตั้งเว็บไซต์เป็นของตนเอง แต่ก็ไม่มีใครเชื่อมต่อตรงทางคอมพิวเตอร์ (on-line) (ITU, 2002: 16)

ส. ป. ป. ลาว ขาดบุคลากร IT ที่มีคุณภาพ มีพนักงาน IT ทั้งภาครัฐและเอกชนหลายคน ได้รับทุนช่วยเหลือให้ไปเรียนต่อที่ต่างประเทศ เช่น ออสเตรเลีย (Australia) มาเลเซีย (Malaysia) และ สิงคโปร์ (Singapore) และอีกจำนวนหนึ่งก็เรียนต่อภายในประเทศผ่านศูนย์ฝึกอบรม และ วิทยาลัยต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และยังมีหลายบริษัทที่เสนอหลักสูตรพิเศษในการฝึกอบรม IT ให้ ส่วนมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวก็นำเสนอหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ให้นักศึกษา เช่นกัน (ITU, 2002: 17)

จากการค้นคว้าทางเอกสารเกี่ยวกับตลาดแรงงานด้านคอมพิวเตอร์ ใน ส. ป. ป. ลาว ผู้ศึกษายังไม่พบข้อมูลว่ามีความต้องการแรงงานด้านนี้มากน้อยขนาดไหน อย่างไรก็ตามยังมีข้อมูล รายงานจาก IDRC (2008) ได้ให้ข้อมูลว่า เรื่อง IT และ คอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในลาว นั้น ได้เริ่มมีโครงการวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 อยู่ภายใต้แผนกคณิตศาสตร์ของคณะวิทยาศาสตร์ ในทุกๆ ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 เป็นต้นมา โครงการนี้ได้ผลิตบัณฑิตออกมาประมาณ 30 คน และในปีเดียวกันนี้ก็มีองค์กร JICA ของรัฐบาล ญี่ปุ่น ให้การช่วยเหลือเกี่ยวกับหลักสูตร IT เชื่อมต่อปริญญาตรีสองปี หลังจากนักศึกษาสำเร็จระดับ ปริญญาตรีในสาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิชาว่าด้วยอิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรรมศาสตร์หรือการจัดการ โครงการนี้มีผู้ได้รับประกาศนียบัตร 20 คนต่อปี ถึงแม้ว่าจะมีการรายงานเกี่ยวกับจำนวนว่ามี ผู้สำเร็จการศึกษาด้านนี้ แต่ก็ยังไม่แสดงให้เห็นมิติด้านเพศภาวะว่ามีสัดส่วนเท่าไร และเข้าไปอยู่ใน ตลาดแรงงานด้านไหนบ้าง เพื่อให้เป็นการบ่งชี้ว่า ผู้หญิงสามารถเข้าไปในพื้นที่ขององค์ความรู้ ด้านคอมพิวเตอร์มีสัดส่วนเท่าไรเมื่อเทียบกับชาย และพวกเขาได้รับการตอบรับจาก ตลาดแรงงานด้านไหนบ้าง

ในประเด็นของข้อมูลที่กล่าวมาข้างบน ทำให้ผู้ศึกษามีความต้องการอยากรู้อยากเห็นว่า ธุรกิจด้านคอมพิวเตอร์มีความต้องการแรงงานหญิงและแรงงานชายเข้าไปอยู่ในตำแหน่งแห่งที่ไหน บ้าง เพื่อทำความเข้าใจว่า โอกาสของผู้หญิงในการเข้าไปอยู่ในตลาดแรงงานด้านนี้มีมากน้อยขนาด ไหน และสถานภาพของผู้หญิงเป็นอย่างไรเมื่อเข้าไปอยู่ในภาคธุรกิจด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้ศึกษาจะ ชี้แจงเกี่ยวกับประเด็นนี้ในบทที่ห้าว่า ได้ค้นพบอะไรบ้างกรณีที่ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลในบริษัท คอมพิวเตอร์สองแห่ง

อย่างไรก็ตาม ก่อนจะมีการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อค้นพบในบทที่ 5 และบทที่ 6 ต่อไป นั้น ผู้ศึกษาต้องการนำเสนอรายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ที่เข้าไปศึกษาและกลุ่ม ประชากรในพื้นที่การศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ซึ่งจะมีการ นำเสนอด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

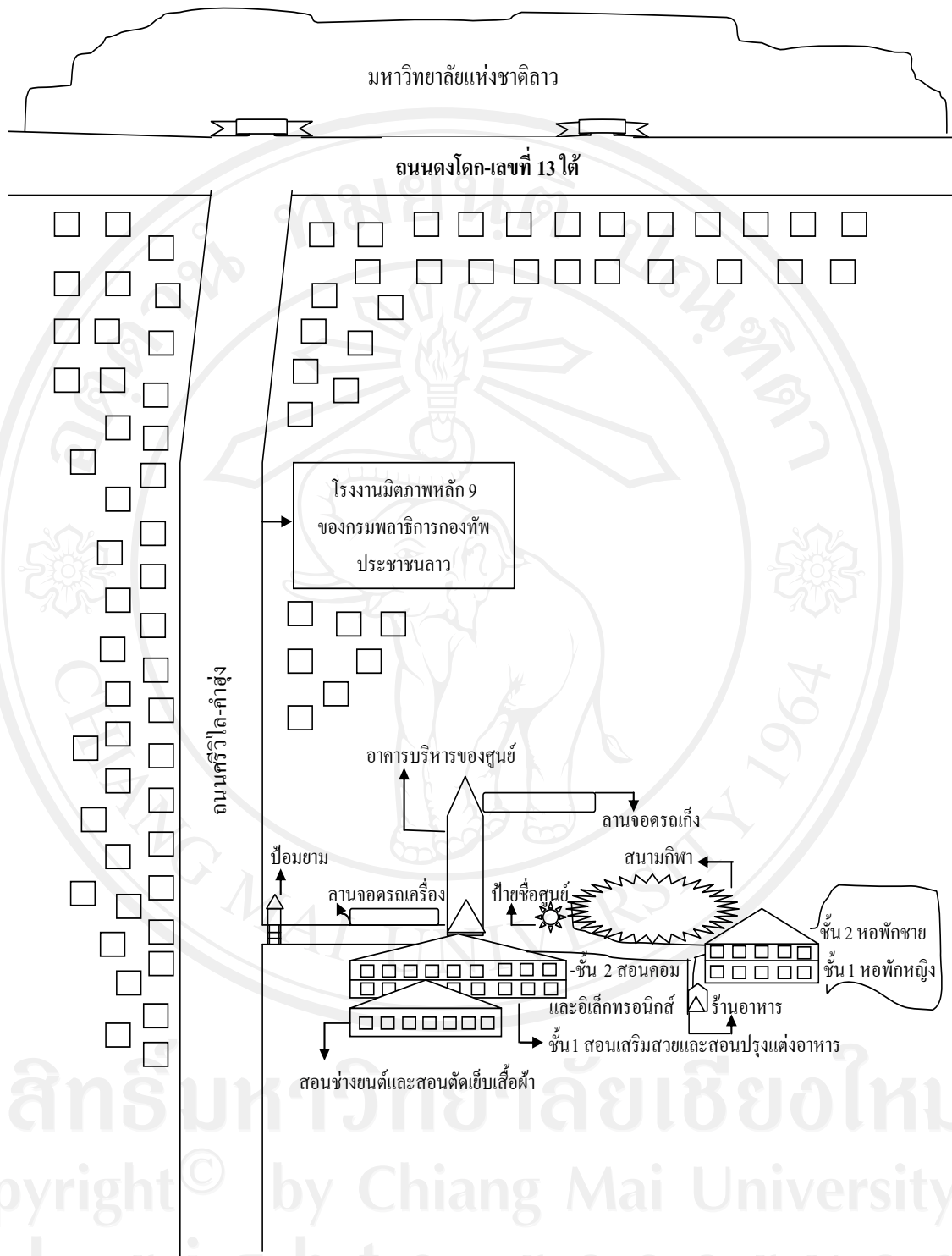
4.3 ศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี

4.3.1 บริบทที่ตั้งของศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลี

ศูนย์พัฒนาวิชาชีพ ลาว-เกาหลีได้เริ่มก่อสร้างในปี ค.ศ. 2002 และเริ่มดำเนินการฝึกอบรมในปี ค.ศ. 2005 จนถึงปัจจุบัน ตั้งอยู่บ้านคำสูง เมืองไซทานี ณ แขวงนครหลวงเวียงจันทน์ ในเนื้อที่ประมาณ 4,500 ตารางวา รวมมีอาคารใหญ่ อาคารเพื่อการฝึกอบรม และห้องบรรยาย สำหรับห้าหลักสูตรการฝึกและหอพักด้วย

ศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลีติดกับถนนศรีวิไล-คำสูงเป็นถนนใหญ่ที่มุ่งสู่ถนนดงโคก-เลข 13 ได้ซึ่งเป็นถนนที่ติดกับเขตร่วมมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว เดิมที่เรียกว่า “วิทยาลัยครูดงโคก” เนื่องจากมีการนำเอาหลายสาขาวิชามารวมเข้ากันก็เลยมีการตั้งชื่อใหม่ ส่วนบริบทรอบๆ พอดถนนเอื้อประโยชน์ในด้านการคมนาคมอันเป็นผลทำให้หมู่บ้านมีความหนาแน่นขึ้น ส่วนมากจะมีการเคลื่อนย้ายมาจากแขวงต่างๆ มาสร้างบ้านเรือนเพื่อพักอาศัยและเพื่อทำมาค้าขายหรือทำธุรกิจต่างๆ ในหมู่บ้านเองและในตัวเมืองต่างๆ ในนครหลวงเวียงจันทน์

เดิมทีประชาชนในหมู่บ้านคำสูงทำการเกษตร เช่น ทำนา ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เลี้ยงหมูและไก่ จนถึงช่วงต้นทศวรรษ 1990 เมื่อรัฐลาวมีนโยบายปรับโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สร้างโรงเรียน สร้างถนนหนทาง สร้างระบบไฟฟ้าและน้ำประปา ฯลฯ ทำให้หมู่บ้านต่างๆ ที่มีถนนใหญ่ตัดผ่าน รวมทั้งบ้านคำสูงในนครหลวงเวียงจันทน์ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันจากการลงเฝ้าข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ชาวบ้านในสำนักงานบ้านคำสูงในวันที่ 20 เมษายน 2554 พบว่า มีประมาณ 949 ครัวเรือน รวมมีประชากรทั้งหมด 4,522 คน ในนี้มีผู้หญิงประมาณ 2,309 คน อนึ่งสำหรับประชาชนที่สร้างบ้านเรือนติดกับถนนส่วนมากจะค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เช่น ร้านขายของชำ ขายข้าวแกง ขายกล้วยเดี่ยว ขายส้มตำ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนอนุบาลเอกชนหนึ่งแห่งรวมทั้งศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลีและโรงงานมิตรภาพหลัก 9 ของกรมพลาธิการกองทัพประชาชนลาว นายบ้านพูดว่า สำหรับผู้หญิงวัยหนุ่มจำนวนหนึ่งในหมู่บ้านที่ไม่ได้ศึกษาต่ออุดมศึกษาได้เข้าไปเป็นกรรมกรในโรงงานตัดเย็บเวเนเจอร์ที่บ้านพระขาว ส่วนผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านไม่ได้ทำงานเป็นพนักงานประมาณ 19 คน จาก 19 ครอบครัว ได้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ของสหพันธ์แม่หญิงบ้าน (ถ้าผู้อ่านมีความสนใจเกี่ยวกับประเด็นผู้หญิงกับกองทุนสามารถหาอ่านเพิ่มเติมรายละเอียดได้จากวิทยานิพนธ์ของมณีวอน หลวงสมบัติ เรื่องกองทุนหมู่บ้านนาคุณเหนือ)

รูปภาพที่ 4.3.1 แผนที่แสดงที่ตั้งของศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี

4.3.2 โครงสร้างการบริหารในศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลี

เมื่อรัฐบาลได้มีการผลักดันให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมปฏิบัติตามแผนการที่วางไว้ (ดังที่กล่าวมาในบทที่ 3) ทำให้โครงการสร้างศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลีได้มีการดำเนินงานด้วยระยะเวลานานนับจากปี ค.ศ.2002 จนถึงปี ค.ศ. 2005 โดยองค์กร KOICA ให้ทุนสนับสนุนเป็นจำนวนเงินทั้งหมด 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และทุนรัฐบาลลาวเป็นจำนวนเงินทั้งหมด 360,000 ดอลลาร์สหรัฐ มีครูฝึกทั้งหมด 17 คน ในจำนวนนี้มีหญิง 5 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ มีจำนวน 8 คน ในจำนวนนี้มีหญิง 1 คน ตำแหน่งบริหารจัดการศูนย์ฯ มีจำนวน 6 คน ในจำนวนนี้มีหญิง 1 คน สาขาอาชีพที่ฝึกอบรมมีคือช่างคอมพิวเตอร์ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ช่างไฟฟ้า ช่างไม้ ช่างยนต์

ภาพที่ 4.3.2 โครงสร้างการจัดตั้งของศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี

ศูนย์ฝึกอบรมอาชีพลาว-เกาหลีได้จัดโครงสร้างการบริหารศูนย์ฯ ออกเป็น 3 หน่วยงาน และ 6 แผนกการด้านอาชีพ เช่น หน่วยงานบริหาร (Administrative Office) หน่วยงานวิชาการ (Technical Office) และหน่วยงานส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้-การสอน (Teaching-learning Activity Promotion Office) และ แผนกซ่อมและนำใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ แผนกช่างซ่อมเครื่องยนต์ แผนกช่างไม้ แผนกตัดเย็บเสื้อผ้า แผนกไฟฟ้า และแผนกซ่อมเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ อนึ่งศูนย์ฝึกอบรมอาชีพลาว-เกาหลีได้วางแผนงานเกี่ยวกับการจัดมาตรฐานฝีมือแรงงานของศูนย์ฯ ตั้งแต่ 2006-2010 ซึ่งประกอบด้วย 4 แผนปฏิบัติงาน เช่น การจัดมาตรฐานการสอน การจัดมาตรฐานการเรียนรู้ การพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน และการพัฒนาศูนย์ฯ แบบยั่งยืน นอกจากนี้ ศูนย์ฯ ยังได้มีการปรับปรุงตำแหน่งหน้าที่ของพนักงานในทุกแผนกและบรรจุบุคลากรเข้าไปอยู่ในแต่ละแผนกการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3.2 ตารางบ่งบอกระดับการศึกษาของพนักงานหญิงชายในศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลี ปี ค.ศ. 2007

แผนกการต่างๆ	จำนวนรวมทั้งหมด		ระดับปริญญาโท		ระดับปริญญาตรี		ระดับ ปวส.		ชั้นกลาง	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
สำนักบริหารจัดการ	5	1	2	-	1	-	1	-	1	1
สำนักวิชาการ	4	-	-	-	2	-	2	-	-	-
สำนักกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียน-การสอน	3	1	-	-	2	1	1	-	-	-
แผนกไฟฟ้า	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-
แผนกเครื่องใช้ไฟฟ้า	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-
แผนกคอมพิวเตอร์	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-
แผนกช่างยนต์	4	-	-	-	2	-	-	-	2	-
แผนกช่างเย็บผ้า	-	4	-	-	-	-	-	-	-	4
แผนกช่างไม้	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-
รวม	24	7	2	-	9	2	7	-	6	5

แหล่งข้อมูล: บทรายงานของศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลี ปี ค.ศ.2007

จากการตั้งข้อสังเกตจากโครงสร้างการบริหารและตำแหน่งงานในศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลีข้างบน เห็นได้ว่า ตำแหน่งงานในแผนการต่างๆ ยังมีความเหลื่อมล้ำกันทางเพศอยู่ เช่น มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารศูนย์ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจต่างๆ ภายในศูนย์ฯ เป็นผู้ชายทั้งหมด ส่วนผู้หญิงมีตำแหน่งเป็นพนักงานฝ่ายการบัญชี ธุรการและแม่บ้าน ในกรณีตำแหน่งครูสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสอนวิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้ามีครูผู้หญิงทั้งหมด ในขณะที่เดียวกันครูสอนวิชาช่างไม้ ช่างยนต์ และช่างไฟฟ้ากลับเป็นผู้ชายทั้งหมด ตลอดจนระดับการศึกษามีผู้ชายที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าผู้หญิง ซึ่งมีมากกว่าสามส่วน

เมื่อกล่าวถึงโครงสร้างการบริหารศูนย์ฯ ข้างบนนั้น ถ้านำเอาประเด็นความเหลื่อมล้ำทางเพศภาวะในตำแหน่งหน้าที่ทางสถาบันมาขยายความต่อด้วยทัศนคติของ Robert Connell ซึ่งชี้ให้เห็นว่า รัฐกำหนด “แต่ละสถาบันให้ผู้ชายเป็นประมุข” ผ่าน “แต่ละขบวนการเคลื่อนไหวทางเพศภาวะ” ซึ่งถูกสร้างความเข้าใจที่ให้คุณค่าอันลึกซึ้งโดยได้เตรียมการทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในนี้ สิ่งที่ทำให้ผู้ชายกลายเป็นประมุขอย่างชัดเจน รูปแบบหนึ่งโดยการบีบบังคับ ไม่ให้มีผู้หญิงเป็นประมุขในความสัมพันธ์ทางสังคมที่รับรู้กันอย่างกว้างขวาง “ดังนั้นรูปแบบของความเป็นผู้หญิงจึงถูกกำหนดไว้อย่างแจ่มแจ้งพอ” อีกรูปแบบหนึ่งถูกกำหนดคร่าวๆ การยอมทำตามด้วยความ เป็นรองของผู้หญิง ดังที่เรียกว่าอะไรคือ “การตอกย้ำความเป็นผู้หญิง” ส่วนรูปแบบอื่นๆ ถูกกำหนด เช่น การต่อต้าน หรือไม่ยอมทำตาม และยังมีรูปแบบอื่นๆ อีก โดย “ยุทธศาสตร์การอยู่ร่วมกัน ของการยอมทำตาม การต่อต้าน และการร่วมมือ” ความเป็นผู้ชายที่เป็นประมุขนี้ไม่ได้ปิดบังรูปแบบต่างๆ ของความเป็นผู้ชายหรือรักษาการครอบงำผู้หญิงทางสังคมไว้ทั้งหมด อันที่สองเขาอธิบายว่า ผู้หญิงจำนวนหนึ่งอาจรู้สึกสะอึกสะอื้นกับผู้ชายที่เป็นประมุขเพราะได้มีการสร้างกำแพงระหว่างผู้ชายเป็นผู้ครอบงำ และ “ตอกย้ำความเป็นผู้หญิง” แต่เขาก็เตือนว่า ผู้ชายเป็นประมุข “สามารถบรรลุไว้ในเวลาเดียวกันกับรูปแบบก่อนข้างต่อต้าน เปิดกว้างไปยังพื้นที่ในบ้าน และเปิดกว้างไปยังความรุนแรง มุ่งไปยังความเกลียดชังผู้หญิง...” ท้ายที่สุดเขาได้ว่าผู้ชายเป็นประมุขกลายเป็นสถาบันผ่านการจัดประเภทต่างๆ ทางสังคมถูกจ้างงานโดยรัฐ ซึ่งนิยามให้ผู้หญิงเป็นอิสระเช่นเดียวกับ ขบวนการของข้าราชการ “อันเป็นการหลอมละลายโครงสร้างอำนาจ และการแบ่งงานกันทำระหว่างเพศภาวะไว้อย่างแน่นหนา” ผู้จัดการหลากหลายทักษะ (the multi-skilled manager) อยู่ตรงที่ระดับของปัจเจก จุดดี และความสำนึก ได้ตัดสินใจกับ “วัตถุประสงค์” มีบรรทัดฐาน เช่นว่า การประเมินการกระทำที่บรรลุผลสำเร็จ การจัดการร่วมกันเป็นการทักท้วงเอาว่าเป็นความคิดของคนส่วนใหญ่ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายทางองค์กร และเรื่องราวของวัฒนธรรมซึ่งมีขนาดใหญ่ อันชี้ให้เห็นว่า คุณค่าที่ดี ทักษะ และความสำนึก เป็นการตีราคาว่ามีภาระหนัก (value-laden) และข้อ

ตกลงที่จำกัดทางด้านบริบท (context-bound terms) ผู้หญิงถูกตัดสินอย่างแตกต่างอยู่ในวัฒนธรรมองค์กรในแบบ “สำเร็จ” ของเพศชายที่ครอบงำ (Blackmore and Kenway, 1993: 28, 29, 43)

อย่างไรก็ตาม ภายใต้โครงสร้างแบบปีตาธิปไตยเชิงสถาบันอาจส่งผลกระทบต่อระบบคิดของผู้คนในสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศภาวะในระบบการฝึกอบรมที่มีลำดับชั้นสูงต่ำ ในประเด็นนี้ผู้ศึกษาได้มีการเก็บข้อมูลผ่านการเข้าร่วมสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เข้าอบรมช่วงคอมพิวเตอร์ปีที่ 1 ในศูนย์ เพื่อทำความเข้าใจและเพื่อให้รู้ว่าสถานภาพของผู้เข้าอบรม (หญิง-ชาย) ในประเด็นอำนาจและความรู้ การต่อสู้ต่อรองและอำนาจ ความแตกต่างทางชนชั้น และชาติพันธุ์ภายใต้ปีตาธิปไตยแบบโครงสร้าง และเพื่อเป็นการวางแผนทางในการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 5 และ และ บทที่ 6 ต่อไป ผู้ศึกษาจะนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในห้องฝึกอบรมช่วงคอมพิวเตอร์และกลุ่มประชากรที่เข้าอบรมวิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.3.3 บริบทของการฝึกวิชาช่วงคอมพิวเตอร์ในศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี

กรณีผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการของศูนย์ฯ ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2553 จึงรู้ว่า อันที่จริงแล้วตามระเบียบการของกระทรวงศึกษาธิการลาว ผู้ที่จบมัธยมต้นมีสิทธิเข้ารับการฝึกอบรมได้แค่ระยะสั้นเท่านั้น ถ้ามีผู้ที่จบมัธยมต้นแต่มีความประสงค์อยากฝึกอบรมเรื่องคอมพิวเตอร์ก็สามารถเข้าฝึกได้ แต่การออกหนังสือรับรองให้ได้เพียงขั้นต้นเท่านั้น ผู้อำนวยการบอกว่าส่วนมากผู้ที่จบมัธยมต้นจะมาจากต่างแขวงมาฝึกด้านนี้แต่มาในลักษณะการยกระดับในระยะสั้นเพียงแค่ 6 เดือน พอที่จะรู้เรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน ซึ่งทางศูนย์ฯ ก็ออกหนังสือยืนยันให้ได้ขั้นต้นตามระเบียบการแล้วถ้าจะเรียนต่อให้ครบสองปีต้องมีใบประกาศนียบัตรจบมัธยมปลาย แล้วถึงจะออกใบประกาศนียบัตรชั้นกลางให้ได้ ผู้ศึกษาถามว่า “ถ้าในกรณีมีนักเรียนที่จบมัธยมต้นมาฝึกแล้วเขาสามารถที่จะเรียนได้เช่นเดียวกับผู้ที่จบมัธยมปลายด้วยระยะเวลาครบสองปีทางศูนย์ฯ จะพิจารณาอย่างไร” ผู้อำนวยการตอบว่า “สามารถเรียนต่อได้ แต่ทางศูนย์ฯ ไม่สามารถออกใบรับรองให้ชั้นกลางได้ แต่ที่ผ่านมาก็ไม่เคยมีนักเรียนที่จบมัธยมต้นสามารถเรียนแล้วไปต่อกับเพื่อนครบสองปีได้ ส่วนมากก็ได้แค่ 6 เดือนแล้วก็พากันกลับบ้านหมดเพราะไม่สามารถเรียนไปต่อกับเพื่อนที่จบมัธยมปลายได้ ครูฝึกรายงานว่าผู้ที่เรียนจบมัธยมต้นจะมีปัญหาเรื่องภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์” และจากการสัมภาษณ์กรณีศึกษาชื่อ “บัว” พบว่าในรุ่นของเธอผู้ที่ลาออกกลางคันด้วยมีปัญหาเรื่องภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ มีจำนวน 2 คน ทั้งหมดเป็นผู้หญิงและมาจากต่างแขวง ซึ่งเป็นที่รับรู้กันว่าคุณภาพทางการศึกษายังด้อยกว่าในเมืองใหญ่อ่างนครหลวงเวียงจันทน์ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ Jacquelyn Chagnon (1996: 92) ที่ระบุว่าสภาพโรงเรียนหรือการเรียนการสอนในชนบทลาวค่อนข้างได้รับการสนับสนุนงบประมาณน้อย และในงานวิจัยของผู้วิจัยเผยว่าผู้เข้าร่วมอบรมที่อยู่ในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่มาจากแขวงที่ใกล้เมืองหลวง แต่ตรงกันข้าม

ผู้เข้าร่วมอบรมในหลักสูตรเย็บผ้ามาจากภูมิหลังในชนชั้นยากจน จากเมืองรอบนอก และส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง แสดงว่าการรณรงค์ของแม่หญิงลาวที่ต้องการให้ผู้หญิงเข้าสู่พื้นที่การศึกษาอย่างทัดเทียมระหว่างหญิงชายอาจยังไม่ประสบผลสำเร็จในครอบครัวที่มีปัญหาความยากจนและการเดินทางไปสู่สถานที่ศึกษาที่อยู่ห่างไกล

โอกาสการเข้าสู่การพัฒนาฝีมือ แม้ไม่มีการกีดกันดังที่ให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมอาชีพลาว-เกาหลี แต่สัดส่วนของผู้เข้าอบรมในหลักสูตรช่างคอมพิวเตอร์ นับตั้งแต่ปี ค.ศ.2006-2007 มีผู้หญิงอยู่เพียง 20% เท่านั้น

ภาพที่ 4.3.3 รูปภาพการฝึกปฏิบัติในห้องเรียนวิชาช่างคอมพิวเตอร์

จากการสอบถามและเข้าร่วมสังเกตการณ์ของผู้ศึกษาแบบไม่มีส่วนร่วมในห้องเรียนฝึกอบรม ช่างคอมพิวเตอร์ ภาคปกติปีที่ 1 ของวันที่ 6 พฤษภาคม 2553 ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมดในห้องเรียน 19 คน จากการสอบถามเรื่องฐานะทางครอบครัวของผู้เข้ารับการอบรมส่วนมากเป็นชนชั้นกลางเพราะมาจากครอบครัวข้าราชการและทำธุรกิจค้าขาย มีความสามารถในการส่งเสียค่าอยู่กิน เดือนละประมาณ 350,000 กีบ ขึ้นไป (ประมาณ 1,400 บาท ขึ้นไป) สำหรับผู้ที่มาจากต่างแขวง

4.3.4 บริบทการฝึกอบรมช่างตัดเย็บเสื้อผ้าในศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี

ในประเด็นของนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานของรัฐลาวดังที่กล่าวมานั้น ได้มีความเกี่ยวข้องอย่างเหนียวแน่นกับยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโตและขจัดความยากจนของ ส. ป. ป. ลาว ซึ่ง

รัฐลาวมีความเชื่อว่าถ้าประชากร (หญิง-ชาย) ได้รับการศึกษา มีอาชีพและมีรายได้เข้าสู่ครัวเรือนแล้วจะทำให้ประชากรหลุดพ้นออกจากความยากจนได้ แต่ถ้านำเอาประเด็นความยากจนของผู้หญิงมาพิจารณาผ่านการสำรวจและการวางแผนพัฒนาต่างๆ ได้ชี้ให้เห็นว่า แนวทางนโยบายต่อต้านความยากจนที่สนทนาร่วมกันทางด้านการผลิตของผู้หญิงเป็นหลัก ซึ่งอยู่บนฐานการบรรเทาความยากจนและการส่งเสริมเศรษฐกิจที่ต้องการผลผลิตของผู้หญิงในเรื่องของการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ที่สำคัญและซ่อนอยู่ในแนวทางนี้มีสมมติฐานว่าต้นกำเนิดของความยากจนของผู้หญิงและความไม่เท่าเทียมกับชายเป็นผลเนื่องมาจากขาดการเข้าถึงสิทธิครอบครองที่ดินทำกิน ทุน และการเลือกปฏิบัติในตลาดแรงงาน ผลที่ได้ก็คือได้เพิ่มการจ้างงาน และทางเลือกในการสร้างรายได้ของผู้หญิงสำหรับผู้ที่มียาได้ดำเนินการเข้าถึงพื้นที่ทางการผลิตที่ดีขึ้น ดังนั้นการสนทนาร่วมกันทางด้านการผลิตของผู้หญิงในแนวทางต่อต้านความยากจนนั้น บ่อยครั้งได้มีเจตนาที่จะละเลยต่อบทบาทด้านการผลิตซ้ำของผู้หญิง (Moser, 1993: 67-69) เมื่อนำเอาแนวทางการวิเคราะห์ประเด็นนโยบายต่อต้านความยากจน ของ Moser มาขยายความโดยการพิจารณา ประเด็นของผู้หญิงเข้าฝึกอบรมช่างตัดเย็บเสื้อผ้าที่ศูนย์ฯ จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในห้องฝึกอบรมช่างตัดเย็บเสื้อผ้านับแต่วันที่ 5 ถึง 17 พฤษภาคม 2553 พบว่า มีแต่ผู้หญิงเข้าอบรมทั้งหมด 10 คน ล้วนแต่มาจากครอบครัวชนชั้นชาวนาที่แขวงเวียงจันทน์ใกล้ๆ กับแขวงนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งสามคนในนั้นจบมัธยมปลาย พวกเธอให้เหตุผลคล้ายกันว่า การมาฝึกอบรมที่ศูนย์ฯ มีค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองหลายอย่าง เพราะห่างไกลจากครอบครัว จริงอยู่ศูนย์ฯ มีที่พักให้แต่ค่าใช้จ่ายเพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันก็มากพอควร ซึ่งถือเป็นภาระหนักของครอบครัวในการส่งเสียพวกเธอเรียนจนจบหลักสูตรภายใน 6 เดือน พวกเธอให้เหตุผลการตัดสินใจมาเรียนช่างตัดเย็บเสื้อผ้าว่า เป็นทางเลือกหนึ่งของอาชีพ ที่มีระยะเวลาในการฝึกอบรมสั้น หลังสำเร็จการอบรมก็มีตลาดแรงงานรองรับ เช่น โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าแห่งต่างๆ ในแขวงนครหลวงเวียงจันทน์ ผู้ศึกษาถามพวกเธออีกต่อไปว่า “อยากฝึกวิชาช่างคอมพิวเตอร์ไหม” พวกเธอเล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่า “ในโรงเรียนชั้นมัธยมต้นและมัธยมปลายของพวกเธอไม่มีคอมพิวเตอร์ให้พวกเธอได้สัมผัสสักเครื่องเลย เกรงว่าจะเรียนยากและมีค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากครอบครัวของพวกเธอมีฐานะยากจนพ่อแม่คงไม่มีเงินพอที่จะส่งเสียให้เรียนจนจบในระยะเวลาสองปีได้” และผู้ศึกษาได้ถามพวกเธอต่อไปว่า “ในหมู่บ้านของพวกเธอมีร้านอินเทอร์เน็ตไหม” พวกเธอบอกว่า “ไม่มีร้านอินเทอร์เน็ตในหมู่บ้าน แต่มีร้านถ่ายเอกสารและพิมพ์เอกสารใกล้กับตลาดของหมู่บ้าน ส่วนโรงเรียนสอนการใช้คอมพิวเตอร์ในหมู่บ้านของพวกเธอก็ไม่มีเลย”

ภาพที่ 4.3.4 รูปภาพการฝึกปฏิบัติตัดเย็บผ้าในห้องฝึกอบรมช่างตัดเย็บเสื้อผ้า

เมื่อกล่าวถึงการตัดสินใจของผู้หญิงในการเข้าฝึกอบรมความเป็นช่างตัดเย็บเสื้อผ้าแล้ว ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้หญิงที่ต้องเลือกอาชีพนี้ ถึงแม้ว่าจะมีทางเลือกอาชีพอื่น เช่น ช่างคอมพิวเตอร์ เหตุผลที่ผู้หญิงไม่เลือกฝึกอบรมช่างคอมพิวเตอร์ไม่ใช่เพราะไม่เคยได้สัมผัสกับคอมพิวเตอร์อย่างเดียวนั้น ที่สำคัญอาจเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวของผู้หญิงที่เป็นตัวผลักดันให้ผู้หญิงหันเหความสนใจจากอาชีพความเป็นช่างคอมพิวเตอร์ และอีกประการหนึ่งที่สำคัญความต้องการของตลาดแรงงานด้านช่างคอมพิวเตอร์หญิงยังไม่เป็นที่รับรู้ชัดเจนเหมือนตลาดแรงงานด้านตัดเย็บเสื้อผ้า ถึงแม้ว่าโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าแห่งต่างๆ ในนครหลวงเวียงจันทน์ถือเป็นตลาดแรงงานที่ดูดซับเอาแรงงานหญิงเป็นจำนวนมากและเป็นแรงงานที่มีราคาถูก แต่สำหรับผู้หญิงที่มาจากครอบครัวที่ยากจนแล้ว โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้ากลับเป็นพื้นที่หนึ่งที่เป็นทางเลือกอาชีพให้แก่ผู้หญิงที่มาจากครอบครัวมีฐานะยากจน จริงอยู่งานเย็บปักถักร้อยอาจถูกมองว่าเป็นการผลิตซ้ำของผู้หญิงดังแนวทางวิเคราะห์ของ Moser ที่กล่าวมาข้างบน แต่เมื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการหารายได้เพิ่มเข้าสู่ครัวเรือนของผู้หญิงก็ควรมองในแง่มุมหนึ่งอีกว่า นโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาลที่ดึงเอาการลงทุนด้านอุตสาหกรรมตัดเย็บเข้ามาด้วยความพยายามในการเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงมีโอกาสเข้าถึงการจ้างงานและสร้างรายได้เพื่อบรรเทาบางความยากจนของครอบครัวลงนั้น ก็เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความจำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้หญิงเช่นดังแนวทางวิเคราะห์ของ Moser ที่มองว่า โครงการสร้างรายได้เพื่อต่อต้านความยากจนอาจพบความจำเป็นเชิงปฏิบัติการทางเพศภาวะ (practical gender need) โดยสนองการจ้างงาน และเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้หญิง และการจ้างงานนั้นทำให้ผู้หญิงมีอิสระในตัวตนเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตามถ้ามองอีกในแง่หนึ่งที่ว่า ตลาดแรงงานมีการเปิดรับเอาผู้หญิงเข้าสู่แหล่งงานที่มีการกำหนดให้เป็นพื้นที่ทักษะและความรู้แต่กลับเป็นรองชาย แสดงว่าการเปิดกว้างโดยไม่กีดกันอาจยังไม่เพียงพอต่อการเกิดกระบวนการแบ่งงานกันทำในสถาบันเพราะยังทำให้ผู้หญิงอยู่ในพื้นที่เดิมหรือพื้นที่ผลิตซ้ำ (พื้นที่ในบ้าน)

4.3.5 บริบทการฝึกอบรมช่างยนต์ในศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี

เมื่อพิจารณาในแง่ของค่านิยมของสังคมที่มองว่างานที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อน ความประณีต เช่น งานเย็บปักถักร้อยถือเป็นงานของผู้หญิง ส่วนงานที่ต้องใช้แรงและงานที่มีขั้นตอนซับซ้อน เช่น งานเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไกกลับถูกมองว่าเป็นงานของผู้ชาย ถึงแม้ว่านโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานในศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลีจะเปิดโอกาสให้ผู้หญิงและผู้ชายสามารถสมัครเข้าฝึกอบรมวิชาไหนก็ได้ แต่ผลจากการเข้าสมัครเรียนช่างยนต์และช่างเย็บผ้าของผู้เข้าอบรมกลับมีเส้นแบ่งตามเพศภาวะให้เห็นอย่างชัดเจน จากการให้สัมภาษณ์ของครูฝึกช่างยนต์ในวันที่ 6 พฤษภาคม 2553 ให้ความรู้ว่า ไม่เคยมีผู้หญิงให้ความสนใจมาสมัครเรียนวิชาช่างยนต์เลย ส่วนระบบการฝึกอบรมในศูนย์ฯ แห่งนี้ส่วนมากลงภาคปฏิบัติมากกว่าการเรียนทฤษฎี เพราะระดับการศึกษาของผู้เข้าอบรมส่วนมากในระดับชั้นมัธยมต้น โดยเป็นไปตามนโยบายของศูนย์ฯ แล้วก็เพื่อสร้างอาชีพผู้ที่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมต้นสามารถเข้าถึงการฝึกอบรมช่างยนต์ ช่างเย็บผ้า ฯลฯ เป็นการฝึกอบรมที่มีระยะสั้น และมีภาคปฏิบัติจริงมากกว่าภาคทฤษฎี ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งต่างๆ ผ่านการเข้าร่วมสังเกตการณ์ในห้องฝึกอบรมช่างยนต์แบบไม่มีส่วนร่วมในวันที่ 6 พฤษภาคม 2553 พบว่า นักเรียนส่วนมากมาจากต่างแขวง เช่น แขวงสาละวัน แขวงสะหวันนะเขต และแขวงจำปาสัก ส่วนในนครหลวงเวียงจันทน์มี 5 คน ในจำนวน 11 คน ผู้ที่มาจากต่างแขวงส่วนมากครอบครัวเป็นชาวนา ทั้งหมดพักที่หอพักของศูนย์ฯ ผู้เข้าอบรมให้เหตุผลในการตัดสินใจมาเรียนช่างยนต์เพราะว่าตนรักอาชีพนี้ หลังจากจบหลักสูตรนี้แล้วพวกเขาจะไปหางานทำที่อื่นต่างๆ ในแขวงนครหลวงเวียงจันทน์ เพราะต้องการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ ด้วยความหวังที่ว่าอยากมีอยู่เป็นของตนเองในอนาคต อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาดูเส้นแบ่งในการเลือกอาชีพระหว่างหญิงชายผ่านข้อค้นพบข้างบนโดยเชื่อมโยงกับงานศึกษาของ จอร์จ ปีเตอร์ เมอร์ด็อกค์ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งงานตามเพศของชนเผ่าต่างๆ ถึง 224 เผ่า พบว่า งานด้านการสงคราม โลหะ ถ้ำสัตว์ ตกปลา ค้าขาย เป็นงานของผู้ชาย ส่วนการทำอาหาร ปั่นหม้อ งานหัตถกรรม ซ่อมเสื้อผ้าต่างๆ เป็นงานของผู้หญิง (ปราณี วงษ์เทศ, 2554: 28)

ภาพที่ 4.3.5 รูปภาพการเรียนทฤษฎีระบบเครื่องยนต์ในห้องฝึกอบรมช่างยนต์

การแบ่งแยกงานตามเพศดังที่กล่าวมานั้นอาจแบ่งบนฐานของความแตกต่างทางกายภาพและตามจารีตการแบ่งงานทางสังคมระหว่างหญิงชายในสังคมลาที่ซึ่งคาดหวังให้ผู้หญิงมีบทบาทที่อิงอยู่กับความเป็นแม่และเมีย ตลาดแรงงานลาวจึงเปิดโอกาสให้กับผู้หญิงใช้ความรู้และทักษะที่พัฒนามาจากบทบาทแนวจารีตประเพณี เช่นเดียวกับผู้ชายที่ตลาดแรงงานมักเปิดรับเข้าสู่แหล่งงานตามที่มีการกำหนดให้เป็นพื้นที่ที่ทักษะและความรู้ที่ครองโดยผู้ชาย แสดงว่าการเปิดกว้างโดยไม่กีดกันอาจยังไม่เพียงพอต่อการเกิดการทบทวนการแบ่งงานกันทำในสถาบัน เพราะผู้หญิงยังอยู่ในพื้นที่ผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่เชื่อว่าผู้หญิงเหมาะในเรื่องเย็บปักถักร้อยและผู้ชายก็ยังคงอยู่ในพื้นที่ที่สังคมลาวเชื่อว่าผู้ชายเหมาะในความเป็นช่างยนต์

4.3.6 บริบทการฝึกอบรมช่างปรุงแต่งอาหารในศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี

จากการลงพื้นที่ซึ่งผู้ศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในห้องเรียนวิชาปรุงแต่งอาหารนับแต่วันที่ 13-14 พฤษภาคม 2553 เป็นวิชาเพิ่งเปิดสอนครั้งแรก พบว่ามีนักเรียนในห้อง 11 คน ในนั้นมีผู้ชาย 1 คน และเขาได้เล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่า “เพื่อนๆ ถามเขาว่าเรียนอะไรที่ศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี เขาบอกเพื่อนว่า “เรียนปรุงแต่งอาหาร” เพื่อนพูดกับเขาว่า “ไปเรียนทำไมมันน่ะเป็นงานของผู้หญิง” เขาบอกเพื่อนว่า “ที่เรียนเพราะเวลาเขาอยากทานอะไรก็สามารถทำกินเองได้ไม่ต้องไปรอให้ผู้หญิงทำให้อินหรือต้องไปซื้อมากินเอง เพราะบางทีรสชาติไม่ถูกปาก ถ้าทำเองเป็น ชอบแบบไหนก็ทำได้ตามที่ต้องการ” และเขายังพูดอีกว่า “สามารถเป็นอาชีพได้เพราะถ้ามีงานเลี้ยงต่างๆ เขาก็สามารถรับจ้างทำได้ หรือ ถ้าโรงแรมและร้านอาหารต้องการเขาก็จะไปสมัครทำงานในนั้น” จากการที่สังคมมองว่าการปรุงแต่งอาหารเป็นงานของผู้หญิง แต่ในวิชาปรุงแต่งอาหารที่ศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลียังมีการข้ามเส้น อย่างน้อยก็มีผู้ชาย 1 คนที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่

นั้น อย่างไรก็ตาม การที่ผู้ชายข้ามเส้นเข้าไปเรียนปรุงแต่งอาหารนั้น ถ้ามองในแง่คุณค่าทางเศรษฐกิจ อาจเป็นเพราะสามารถเป็นอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ตัวเองได้ เนื่องจากตลาดแรงงาน เช่น โรงแรมและร้านอาหารยังมีความต้องการแรงงานด้านนี้อยู่ ตามประสบการณ์ของผู้ศึกษาที่เคยทานอาหารที่ร้านอาหารหรือโรงแรมส่วนมากเห็นว่า ผู้ชายจะเป็นหัวหน้าในห้องอาหารหรือเรียกว่าพ่อครัวใหญ่ หรือ ภาษาอังกฤษเรียกว่า “chief” ส่วนผู้หญิงก็เป็นพนักงานเดินโต๊ะ (waitress) หรือ เป็นพนักงานบัญชีเก็บเงินสด (cashier) ซึ่งผู้ศึกษาได้แต่ตั้งข้อสมมุติฐานไว้ในใจว่า ถ้าไม่มีร้านอาหารและโรงแรมเป็นที่รองรับอาชีพปรุงแต่งอาหารนั้น และทว่าการเรียนวิชาปรุงแต่งอาหารเป็นไปเพื่อทำอาหารให้คนในครอบครัวทานโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือไม่ถูกให้คุณค่าทางเศรษฐกิจแล้วยังจะมีผู้ชายอยากเข้าไปฝึกอบรมวิชาปรุงแต่งอาหารหรือไม่

ภาพที่ 4.3.6 รูปภาพการฝึกปฏิบัติการปรุงแต่งอาหารนอกห้องฝึกอบรมช่างปรุงแต่งอาหาร

4.4 บริษัทคอมพิวเตอร์ตัวอย่างในการศึกษา

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงพื้นที่ตลาดแรงงานสำหรับผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาช่างคอมพิวเตอร์ โดยผู้ศึกษาได้เลือกติดตามผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลีที่เข้าไปทำงานในบริษัทคอมพิวเตอร์สองแห่งในเมืองไซยเซษฐาแขวงนครหลวงเวียงจันทน์เหมือนกัน บริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ และบริษัทคอมพิวเตอร์โพนทัน ทั้งสองบริษัทเป็นหนึ่งในจำนวน 87 บริษัทในนครหลวงเวียงจันทน์ ในเชิงของขนาดเงินทุน 2 บริษัทนี้จัดว่าอยู่ระดับกลางถ้าเทียบกับหลายๆ บริษัทที่อยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งจะมีการนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 บริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ

เริ่มดำเนินธุรกิจเมื่อ ปี ค.ศ. 2005 ระยะแรกมีพนักงานทั้งหมด 10 คน แต่ปัจจุบันมีพนักงานทั้งหมด 14 คน เนื่องจากมีงานเพิ่มมากขึ้น และต้องทำงานละเอียดขึ้น เพราะบริษัทจะเน้นสินค้าที่มีคุณภาพและการบริการหลังการขายโดยให้ลูกค้าทดลองใช้สินค้าก่อนถ้าพอใจจึงทำสัญญาซื้อขายสินค้ากับบริษัท งบประมาณในการเริ่มต้นทำธุรกิจนี้ เป็นจำนวน 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ ตอนเริ่มต้นมีรายได้ 100,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ปัจจุบันรายได้ปีหนึ่งประมาณ 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี

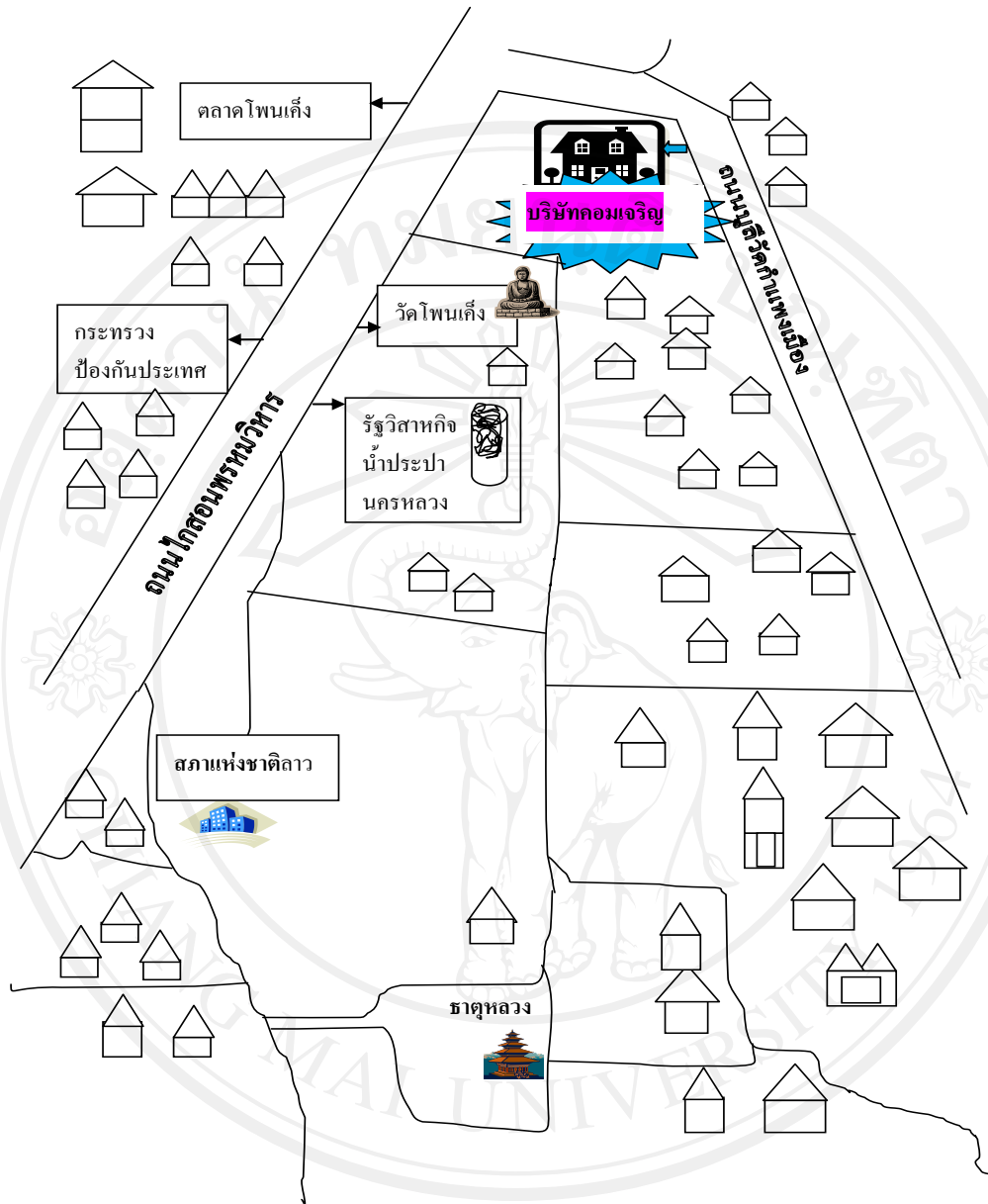
ลูกค้าที่ใช้บริการ คือ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ธนาคารนโยบาย ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพัฒนาลาว ธนาคารการค้า ธนาคารส่งเสริมการเกษตร ธนาคาร ST และบริษัทลาว ไทคอมมูนัม ซึ่งสินค้าของบริษัทจะนำเข้าจาก สิงคโปร์ ไทย และญี่ปุ่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ยี่ห้อ HP จะนำเข้าจากไทย ส่วนยี่ห้อ Cannon จะนำเข้าจากสิงคโปร์ และเครื่องตรวจเงินและนับเงิน ฯลฯ จะนำเข้าจากญี่ปุ่นเพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการให้บริการลูกค้า ประธานบริษัทบอกว่า ในการทำธุรกิจเราต้องกล้าเสี่ยง ต้องเปิดใจให้กว้าง เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมาคิดว่าทุ่มทุนลงไปก่อน เขาพูดว่าให้ลูกค้าเอาไปใช้ก่อนหรือ อาจพูดอีกอย่างว่าทางบริษัทลงทุนให้ก่อนแล้วถึงเริ่มทำสัญญากัน นอกจากนั้นยังมีการประมูลด้วย บริษัทคู่แข่งก็มี บริษัท DATACOM และบริษัท Inter Computer ที่ให้การบริการลูกค้าเหมือนกัน เขาบอกว่าสิ่งที่ดึงดูดลูกค้าจะเน้นที่จุดขายสินค้าต้องมีคุณภาพเป็นหลัก รวมทั้งการบริการหลังการขายต้องดี เขาพูดว่าตลอดระยะเวลาทำธุรกิจด้านนี้มา เขายังไม่ค่อยพอใจเพราะยังได้กำไรน้อยแค่พอใช้ในเชิงธุรกิจเท่านั้น

4.4.2 บริบทที่ตั้งของบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ

บริษัทคอมพิวเตอร์เจริญเป็นบริษัทเล็กๆ บริษัทหนึ่งที่ขายอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องคิดเงิน ฯลฯ ตั้งอยู่บ้านเวียงเจริญ เมืองไชยเชษฐา นครหลวงเวียงจันทน์ หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านตั้งขึ้นมาใหม่ในช่วงปี ค.ศ.2000 เดิมทีขึ้นกับบ้านโพนเค็ง พอมีการตัดถนนใหม่ผ่านสู่เส้นทางท่าเดื่อ (เส้นทาง T4) ซึ่งเรียกว่า “ถนนบุลีวัดกำแพงเมือง” ถึงเริ่มมีประชากรเคลื่อนย้ายมาจากเมืองและแขวงอื่นๆ เพื่อมาทำธุรกิจค้าขายและมาสร้างบ้านเพื่อพักอาศัย ทำให้หมู่บ้านนี้เริ่มหนาแน่นขึ้น จึงแยกออกมาตั้งเป็นหมู่บ้านหนึ่งต่างหาก แต่ก็อยู่ในเมืองไชยเชษฐาเหมือนกัน (อำเภอเดียวกัน)

จากการสัมภาษณ์นายบ้านวันที่ 20 เมษายน 2011 ให้ความรู้ในหมู่บ้านมีประมาณ 515 ครัวเรือน ซึ่งพลเมืองทั้งหมดมีประมาณ 2,716 คน ในนี้มีผู้หญิง 1,387 คน และมีผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัวประมาณ 80% ส่วนอีก 20% ที่ยังเหลือเป็นผู้หญิง นอกจากนี้ยายบ้านยังบอกอีกว่าเดิมทีเกือบร้อยละ 80 ของผู้หญิงประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร เช่น ทำนาและทำสวน พอหลังจากที่มีการ

เปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1995 เป็นต้นมา ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งอาชีพเหล่านี้ชาวบ้านบอกว่าเป็นผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ตั้งร้านค้าขายตามบ้านและตามริมถนนใหญ่หรือไม่ก็ค้าขายตามตลาดต่างๆ มีแต่ผู้ชายส่วนมากถ้าเทียบกับผู้หญิงที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ทันสมัย เช่น เป็นพนักงานและนักธุรกิจ (แต่ก็หน้าเสียดายที่ไม่มีตัวเลขบ่งบอกว่ามีผู้หญิงประกอบอาชีพค้าขายจำนวนเท่าไร ซึ่งชาวบ้านบอกว่าไม่ได้ติดตามหรือรวบรวมไว้) อนึ่งการให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านในหมู่บ้านเวียงเจริญยังให้รู้อีกว่า เนื้อที่ทำการเกษตรซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ของคนจนในหมู่บ้านมีประมาณ 30% ส่วนเนื้อที่ของคนรวยคือพื้นที่ทำธุรกิจ การค้า และการบริการมีประมาณ 20% เหลือ 50% เป็นเนื้อที่ก่อสร้างที่พักอาศัยซึ่งจะมีทั้งคนจนและคนรวยอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ปรากฏการณ์เช่นนี้อาจบอกได้ว่าเกิดการแตกตัวในการใช้พื้นที่ของคนหลวงเวียงจันทน์

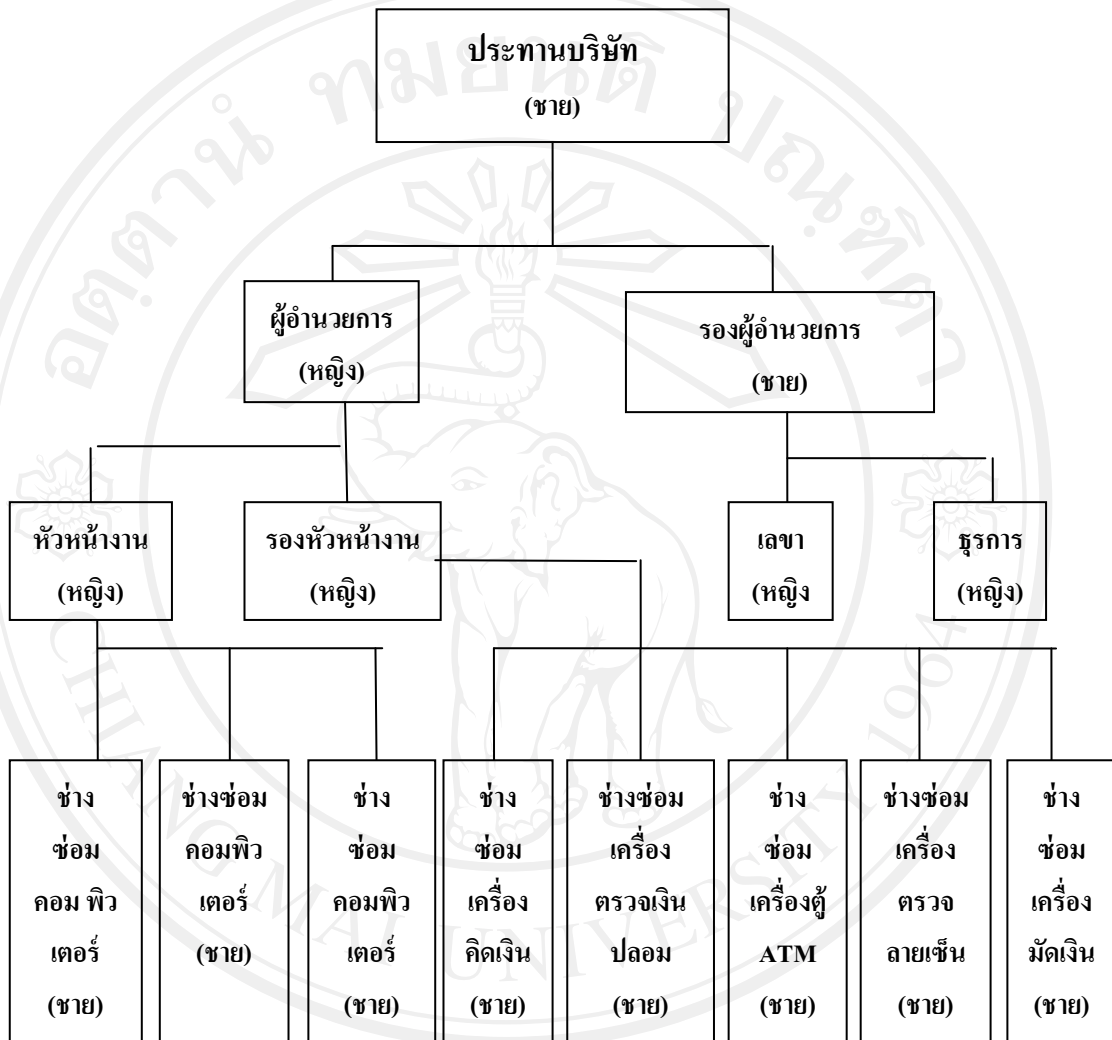

ภาพที่ 4.4.2 แผนที่แสดงที่ตั้งบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ

4.4.3 โครงสร้างการบริหารในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ

บริษัทนี้ถึงแม้เพิ่งก่อตั้งได้ไม่นานเริ่มปี 2005 เป็นต้นมา แต่ก็สามารถแข่งขันกับบริษัทใหญ่ๆ ที่ให้บริการลูกค้าได้เช่นเดียวกัน อันที่จริงแล้วประธานบริษัทไม่ได้เรียนเกี่ยวกับ IT มาเลย แต่เรียนจบการวางแผนเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. 1988 เขาบอกว่า แรงบันดาลใจที่ให้มาทำธุรกิจนี้ คือ เคยทำงานเกี่ยวกับธุรกิจด้านนี้กับพี่เขยที่ บริษัท IC ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1990-2005 หลังจากนั้นก็คิดอยาก

จะทำธุรกิจด้านนี้ ก็เลยก่อตั้งบริษัทนี้ขึ้นในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2005 และก็ทำมาเรื่อยๆ เพราะรู้สึก
 เคยชินกับงานให้บริการแบบนี้

ภาพที่ 4.4.3 แผนภาพแสดงโครงสร้างการบริหารในบริษัทคอมพิวเตอร์ไอซี

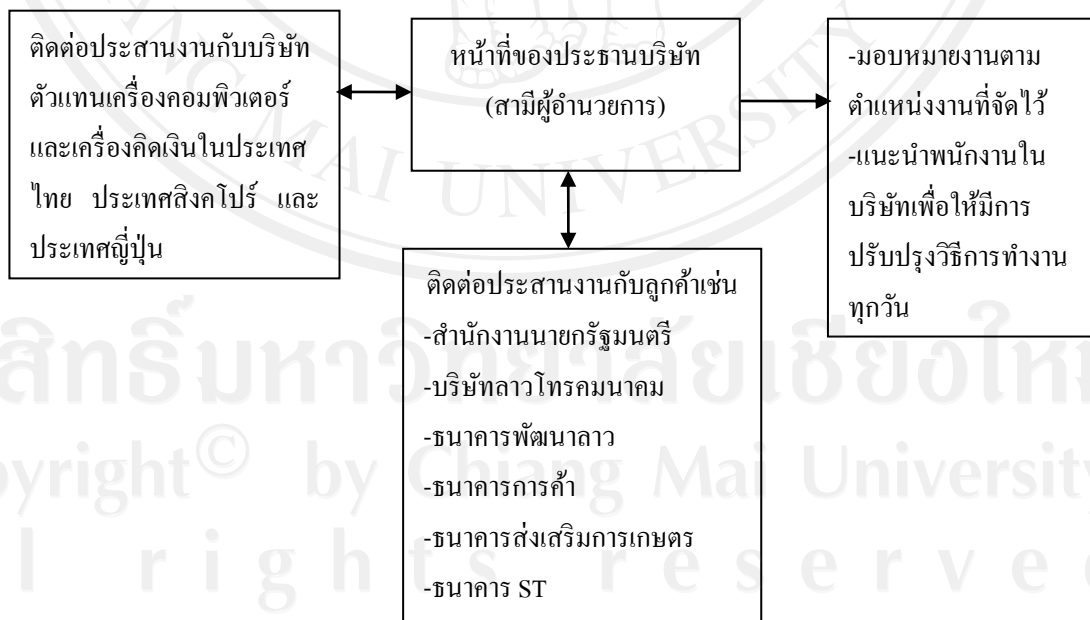
จากแผนภาพแสดงโครงสร้างการบริหารในบริษัทคอมพิวเตอร์ไอซี เห็นได้ว่า มีการจัดตำแหน่งงานอย่างเป็นระบบ และมีลำดับชั้น ซึ่งตำแหน่งสูงสุดคือประธานบริษัท รองลงมาเป็นผู้
 ำนวยการบริษัทซึ่งเป็นกรรยาของประธานบริษัท ส่วนรองผู้ำนวยการซึ่งเป็นคนสนิทเหมือนที่
 นื่องกับประธานและทั้งสองเลขทำงานกับพี่เขยของประธานในบริษัทคอมพิวเตอร์ IC ส่วน
 ตำแหน่งต่อมา คือ หัวหน้างาน และรองหัวหน้างานซึ่งขึ้นตรงกับผู้ำนวยการ ส่วนตำแหน่งเลขา
 และธุรการซึ่งขึ้นตรงกับรองผู้ำนวยการ นอกจากนี้หัวหน้างานมีหน้าที่ดูแลเรื่องงานเกี่ยวกับช่าง
 ซ่อมคอมพิวเตอร์ 3 คน ขณะที่รองหัวหน้างานมีหน้าที่รับผิดชอบดูแล ช่างซ่อมเครื่องคิดเงิน ช่าง

ซ่อมเครื่องตรวจเงินปลอม ช่างซ่อมเครื่องตู้ ATM ช่างซ่อมเครื่องตรวจลายเซ็น ช่างซ่อมเครื่องมัดเงิน มีจำนวน 5 คน ปัจจุบันบริษัทนี้มีทั้งหมด 15 คน

4.4.4 โครงสร้างชายเป็นใหญ่ในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ

เมื่อพิจารณาโดยทางบริบทภายในของบริษัทคอมพิวเตอร์แล้ว โดยการเชื่อมโยงกับแนวความคิดเกี่ยวกับระบบชายเป็นใหญ่ในครัวเรือน ของ Kandiyoti ชี้ว่า ปิตาธิปไตยแบบดั้งเดิมนี้วางอยู่บนการควบคุมในครอบครัวแบบชายทำให้วงจรชีวิตของผู้หญิงในครอบครัวแบบชายโดยมีผู้ชายเป็นใหญ่เป็นผู้ควบคุม จากพื้นที่ตลาดแรงงานผู้ศึกษาสังเกตเห็นว่า มีผู้ชายอยู่ในพื้นที่ที่มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนอกบริษัทมากกว่า ส่วนผู้หญิงมีพื้นที่อำนาจในการตัดสินใจในเรื่องการดูแลกิจกรรมต่างๆ ภายในบริษัทที่เปรียบเสมือนบ้านมากกว่าโดยแสดงผ่านการแบ่งงานตามตำแหน่งหน้าที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งงานกันทำตามเพศภาวะ ถึงแม้ว่าสหพันธ์แม่อิงลาวจะรณรงค์อย่างไรแต่ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอำนาจของชายเป็นใหญ่ในพื้นที่ของสังคมลาวได้ โดยสามารถวิเคราะห์ได้จากบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งดังนี้

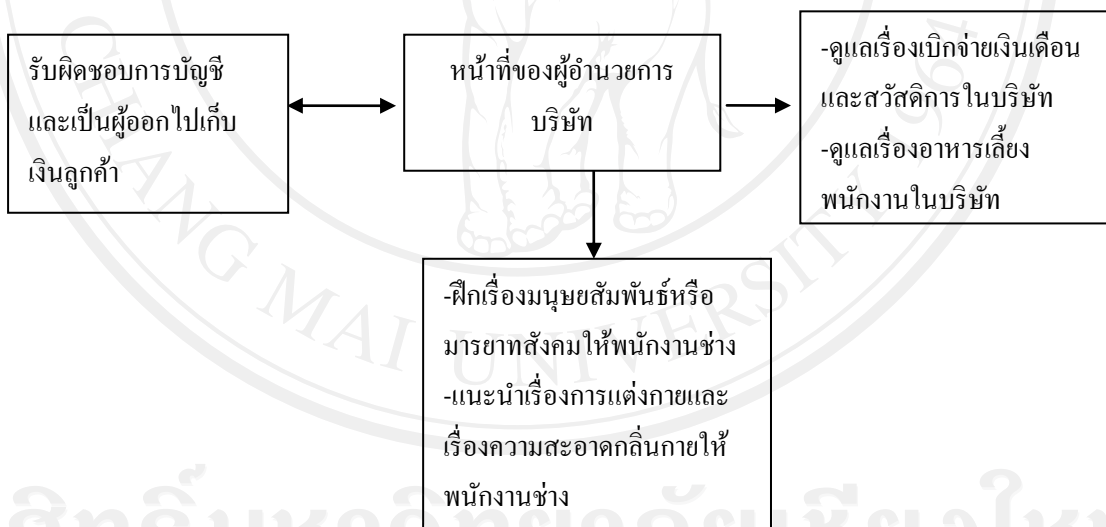
1) ประธานบริษัท เป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดในบริษัท เป็นผู้ติดต่อกับองค์กรภายนอก ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่ที่สังคมเชื่อว่าผู้ชายทำหน้าที่นี้ได้ดีและเหมาะสมสำหรับความเป็นผู้นำ

ภาพที่ ก. ตำแหน่งประธานบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ

ประธานบริษัทถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดของบริษัท เพราะมีความรับผิดชอบในการติดต่อประสานงานกับบริษัทตัวแทนเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องคิดเงินในประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น และติดต่อประสานงานกับลูกค้า เช่น สำนักงานนายกรัฐมนตรี บริษัทลาวโทรคมนาคม ธนาคารพัฒนาลาว ธนาคารการค้า ธนาคารส่งเสริมการเกษตร ธนาคาร ST นอกจากนี้ยังต้องแนะนำพนักงานในบริษัทเพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีการทำงานทุกวัน เสมือนพ่อที่จะตัดสินใจและแนะนำในเรื่องสำคัญๆ แก่บรรดาลูกหรือคนในปกครอง มีอำนาจสูงสุดในบริษัท

2) ผู้อำนวยการบริษัท ซึ่งเป็นผู้หญิงและเป็นภรรยาของประธานบริษัท เป็นผู้ดูแลเรื่องการเงินของบริษัทและสวัสดิการของพนักงานในบริษัท ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่ภายในบริษัทเสมือนครัวเรือน ซึ่งเป็นหน้าที่ของแม่หรือผู้หญิงเป็นผู้ตัดสินใจดูแล ความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว และคุมการใช้จ่าย เป็นหน้าที่ตามประเพณีวัฒนธรรมที่สังคมกำหนดให้ โดยมีความเชื่อว่าผู้หญิงทำหน้าที่นี้ได้ดีและเหมาะสม เพราะถือว่าผู้หญิงมีความละเอียดอ่อน พุดจาไพเราะ อ่อนหวาน มีความประณีประนอม

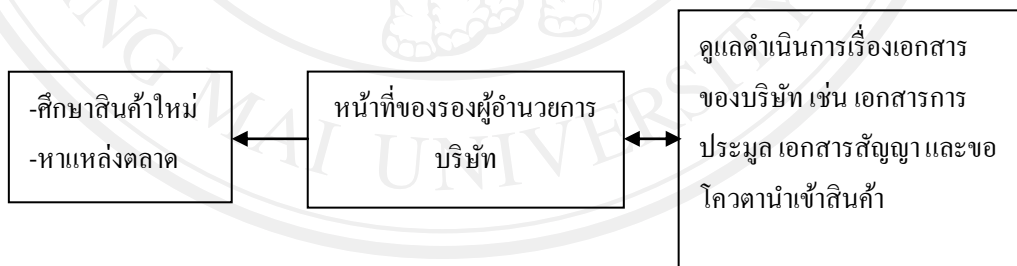
ภาพที่ ข. ตำแหน่งผู้อำนวยการบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ

ผู้อำนวยการบริษัทซึ่งเป็นภรรยาของประธานบริษัท มีหน้าที่รับผิดชอบการบัญชีของบริษัท และเป็นผู้ออกไปเก็บเงินลูกค้า ดูแลเรื่องเบิกจ่ายเงินเดือนและสวัสดิการในบริษัท เช่น กรณีที่พนักงานในบริษัทต้องการใช้เงินเป็นก้อนผู้อำนวยการจะออกเงินกู้ให้โดยไม่คิดดอกเบี้ยรวมทั้งไม่ต้องทำสัญญาใดๆ ผู้อำนวยการพูดว่า “เราไม่ทำสัญญากับพนักงานเวลาให้กู้เพราะเราอาศัยความจริงใจที่มีต่อกัน เราถือว่าทุกคนเปรียบเสมือนเป็นพี่เป็นน้อง เธอยังบอกอีกว่าถ้าลูกจ้างเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะดูแลกันแบบครอบครัวมากกว่า ถ้าป่วยมาทำงานไม่ได้ก็ไม่ได้หักเงินเดือนอยู่ด้วยกันด้วย

น้ำใจแบบพี่แบบน้องไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะว่าเป็นนายหรือเป็นลูกน้อง เพื่อความอยู่รอดเนื่องจากตลาดมีการแข่งขันกันจึงบริหารแบบครอบครัวมีอะไรก็คุยกันแบบครอบครัว เพราะว่าเราจะได้หาเลี้ยงกัน ถ้าเราหาได้ตลาดดี ชีวิตพวกเราก็ดี มีอะไรก็กินด้วยกัน” นอกจากนี้ยังดูแลเรื่องอาหารเลี้ยงพนักงานต้องเที่ยงโดยจ้างแม่บ้านมาทำกับข้าวในบริษัท และมีการฝึกเรื่องมนุษยสัมพันธ์หรือมารยาทสังคมให้อีกเพราะทำธุรกิจเกี่ยวกับการบริการ รวมทั้งให้พนักงานดูแลเรื่องความสะอาดไม่ให้มีกลิ่นกายเวลาเข้าทำงานในห้องแอร์ เพราะถือว่าเป็นหน้าตาของบริษัท

คำว่า “ครอบครัว” ที่นำมาใช้ในในที่ทำงาน ดังสังคมในวงกว้างเชื่อกันว่า “ครอบครัว” หมายถึงลักษณะของการรวมกลุ่มสมาชิกในครัวเรือนทุกคนมีสิทธิความพึงพอใจในหน้าที่และผลประโยชน์ร่วมกัน

3) รองผู้อำนวยการบริษัท ซึ่งเป็นผู้ชายสามารถตัดสินใจแทนประธานบริษัทได้ เช่น สามารถเป็นตัวแทนในการประมูลงาน การทำสัญญากับลูกค้า เวลาสินค้ามีปัญหาหรือลูกค้าต้องการสินค้า ปรากฏการณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ชายถูกให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในเรื่องของการตัดสินใจในพื้นที่นอกบ้านมากกว่า หมายความว่าผู้ชายมีอำนาจ มีบทบาทในพื้นที่นอกบ้าน แทนที่จะเป็นผู้อำนวยการในฐานะที่เป็นภรรยาประธานอีกทั้งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการซึ่งสูงกว่าตำแหน่งรองประธาน แต่อำนาจการตัดสินใจในเรื่องของงานที่มีบทบาทสำคัญนอกบ้าน กลับเป็นผู้ชายที่มีอำนาจตัดสินใจทั้งหมด

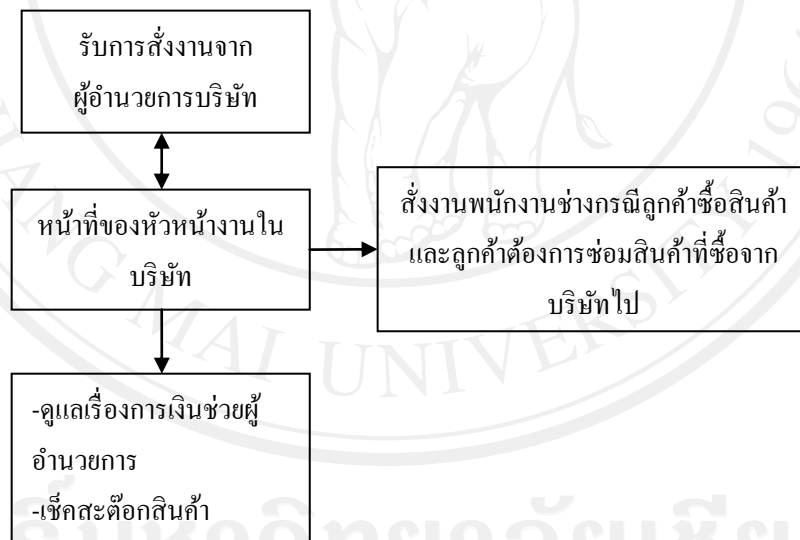
ภาพที่ ค. ตำแหน่งรองผู้อำนวยการบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ (ผู้ชาย)

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าเป็นคนสนิทของประธาน เมื่อมาอยู่บริษัทเจริญก็มีตำแหน่งเป็นรองผู้อำนวยการ โดยมีหน้าที่สำคัญ คือ ศึกษาสินค้าใหม่เพื่อให้ก้าวหน้าทันสมัยในการแนะนำให้ลูกค้า และหน้าที่สำคัญอีกหนึ่ง คือ การหาตลาดหรือโฆษณาสินค้าโดยได้จากลูกค้าเก่า และการไปร่วมเล่นกีฬาเตะบอลซึ่งจะมีผู้ที่มาจากองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนที่ไม่ขึ้นต่อรัฐ จึงเป็นโอกาสได้พบปะสังสรรค์กันและโฆษณาสินค้าไปด้วย นอกจากนี้ยังดูแลดำเนินการเรื่องเอกสารสำคัญของบริษัท เช่น เอกสารการประมูล เอกสารสัญญาซื้อขายระหว่างองค์กร และเอกสารโควตานำเข้าสินค้า อีกทั้งเป็นตัวแทนประธานบริษัท ในกรณีที่มีการนัดหมายชนกันในระดับ

องค์กรซึ่งรองผู้อำนวยการสามารถเป็นตัวแทนให้ประธานบริษัทในการตัดสินใจเรื่องธุรกรรมต่างๆ กับลูกค้าได้ จะเห็นว่าหน้าที่ความรับผิดชอบของรองผู้อำนวยการนั้น ซึ่งเป็นผู้ชาย มีความสำคัญต่อบริษัทในระดับรองจากประธานบริษัทมีอำนาจการตัดสินใจเรื่องใหญ่ๆ และการหาลูกค้าจากองค์กรใหญ่ๆ ของลาวที่มีผู้ชายเป็นผู้นำองค์กร วิธีการเข้าหาลูกค้าคือสามารถร่วมกลุ่มเล่นกีฬาฟุตบอลซึ่งเป็นกีฬาที่เฉพาะกลุ่มผู้ชาย

ในประเด็นของตำแหน่งสำคัญของบริษัทเจริญ ทำให้ผู้ศึกษา เห็นว่า พื้นที่บริษัทที่ถูกมองว่าเป็นพื้นที่นอกบ้านหรือเป็นพื้นที่สาธารณะ แต่ในพื้นที่บริษัทแห่งนี้กลับเป็นพื้นที่เสมือนครัวเรือน ผู้ชายที่มีตำแหน่งประธานมีบทบาทหน้าที่ใช้ความเป็นพ่อในบริษัท รวมทั้งรองผู้อำนวยการที่เป็นคนสนิทเหมือนน้องชายประธานหรือน้องชายพ่อบริษัท ส่วนภรรยาของประธานมีบทบาทหน้าที่ใช้ความเป็นแม่ในบริษัท ซึ่งแสดงออกตรงที่เรื่องการดูแลพนักงานบริษัท มอบเป็นภาระหรือความรับผิดชอบให้แก่ผู้หญิงที่เป็นภรรยา ส่วนเรื่องการดูแลข้างนอกบริษัทกลับเป็นหน้าที่ของผู้ชายที่เป็นสามีและน้องชายแสดงถึงการแบ่งงานกันทำตามเพศภาวะทางวัฒนธรรม

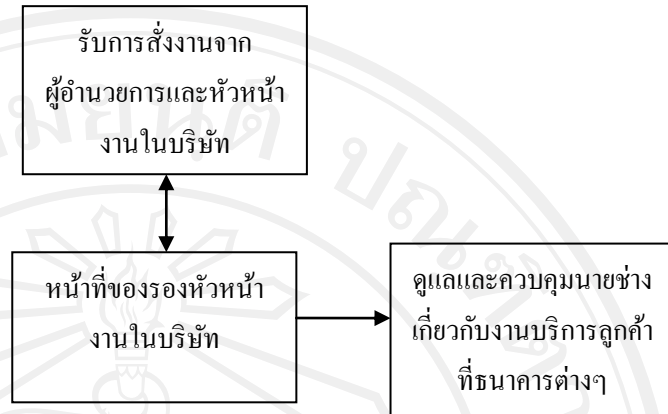
4) หัวหน้างานในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ

ภาพที่ ต. ตำแหน่งหัวหน้างานในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ (ผู้หญิง)

หัวหน้างานซึ่งขึ้นตรงกับผู้อำนวยการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ กรณีที่ลูกค้าซื้อสินค้าและต้องการซ่อม ส่วนหน้าที่สำคัญอีก คือ ดูแลเรื่องการเงินช่วยเหลือผู้อำนวยการ เช็คสต็อกสินค้า และบางครั้งออกไปทำธุรกรรมเกี่ยวกับดำเนินการเรื่องเอกสารเสียภาษีของบริษัท กับหน่วยงานของรัฐ

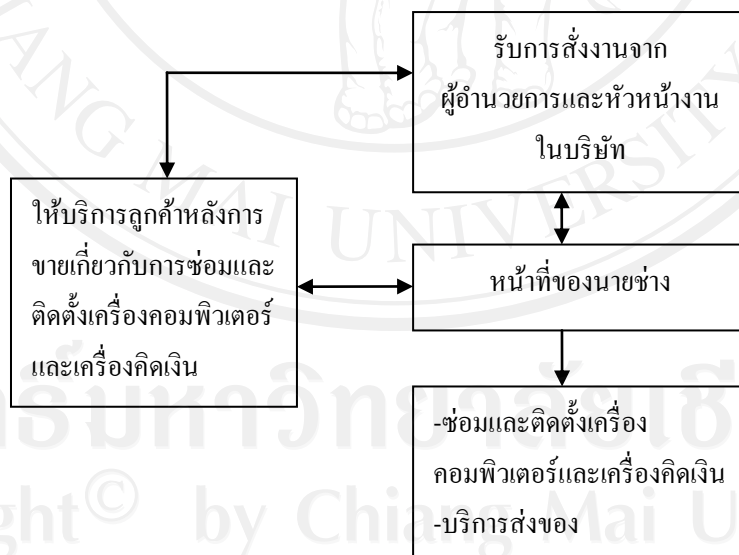
5) รองหัวหน้างานในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ

ภาพที่ ง. ตำแหน่งรองหัวหน้างานในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ (ผู้หญิง)

รองหัวหน้างานมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลนายช่างซ่อมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับงานบริการลูกค้าที่ธนาคารต่างๆ เธอดูแลลูกค้าเวลาเข้ามาสอบถามหรือติดต่อซื้อสินค้า บางครั้งก็ตรวจสอบสินค้าที่บริษัทช่วยหัวหน้างาน

6) นายช่างในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ (ผู้ชาย)

ภาพที่ จ. ตำแหน่งนายช่างในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ (ผู้ชาย)

นายช่างมีหน้าที่ส่งและติดตั้งอุปกรณ์เวลามีลูกค้าซื้อสินค้าจากบริษัท และเวลาสินค้ามีปัญหา ก็มีหน้าที่ซ่อม ตำแหน่งนี้ถือเป็นตำแหน่งที่บริษัทให้ความสำคัญมากตำแหน่งหนึ่ง เพราะทำหน้าที่บริการลูกค้าของบริษัทโดยตรง

เมื่อกล่าวถึงตำแหน่งช่างในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญรวมมีทั้งหมด 8 คน แต่ 3 คนในนั้นเป็นช่างคอมพิวเตอร์ที่จบจากศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี ซึ่งผู้ศึกษาได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างหรือกรณีศึกษาโดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 5 และ 6 โดยมีข้อมูลละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

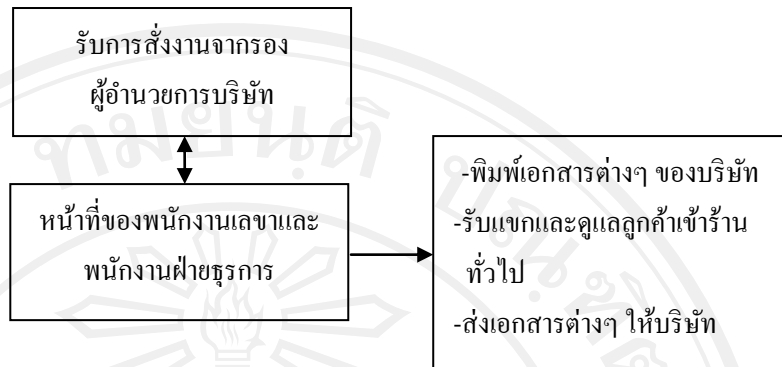
ผู้ชายที่ชื่อ “ตาน” นามสมมุติ อายุ 27 ปี ลาวลุ่ม เป็นโสด จบจากศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี ปีงบประมาณ 2008 และทำงานที่บริษัทคอมพิวเตอร์เวียงเจริญ มีถิ่นกำเนิดมาจากเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน มีพี่น้องด้วยกัน 5 คน “ตาน” เป็นคนที่สามพี่ชายคนที่หนึ่ง แต่งงานออกเรือนทำงานที่ อ. พ. บ แขวงคำม่วน พี่สาวคนที่สองยังไม่แต่งงานเป็นพนักงานบัญชีให้บริษัทเอกชนที่แขวงสะวันนะเขต น้องชายคนที่สี่กำลังเรียนเศรษฐศาสตร์ ที่เวียงคานซึ่งพี่สาวจะเป็นคนส่งเสียให้เรียนรวมทั้งส่งเสีย “ตาน” ตอนฝึกอบรมช่างคอมพิวเตอร์ที่ศูนย์ฯ ด้วย น้องสาวคนที่ห้าจบ ม.3 อยู่บ้านค้าขายกับพ่อแม่ “ตาน” บอกว่า ตอนที่เรียนช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ที่ศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี พี่สาวจะเป็นคนส่งเงินให้เดือนละประมาณ 300,000 กีบ เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และค่าเทอมๆ ละ 500,000 กีบ (ประมาณ 2,000 บาท) เป็นเวลา 2 ปี (สี่เทอม) “ตาน” ทำงานเป็นช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ ที่บริษัทคอมพิวเตอร์ เป็นเวลาสองปี (2008-2010) เริ่มทดลองงาน 3 เดือนแรกได้รับเงินเดือนละ 500,000 กีบ เหลือเป็นเดือนละ ประมาณ 2,000 บาท หลังจากนั้นจนถึงปัจจุบัน ได้เงินเดือนละ 1,000,000 กีบ ประมาณ 4,000 บาท “ตาน” บอกว่าเขาไม่รู้ว่าจะเก็บเงินเดือนแล้วแต่นายจ้างจะคิด “ตาน” บอกว่าถ้าออกไปทำงานต่างแขวง (ต่างจังหวัด) ก็จะได้รับเงินแสมฉุกเฉินจำนวน 200,000 กีบ ประมาณ 800 บาท ส่วนค่าเบี้ยเลี้ยงได้วันละ 100,000 กีบ ประมาณ 400 บาท และค่าที่พักวันละ 150,000 กีบ ประมาณ 600 บาท “ตาน” บอกว่าเขายังไม่สามารถเก็บเงินส่งให้พ่อแม่ที่บ้านได้ เพราะต้องใช้จ่ายค่าอาหารและค่าของเครื่องใช้ประจำวันประมาณ 50% ของรายได้ และ 30% จ่ายค่าเช่าบ้าน

ส่วนผู้ชายอีกคนชื่อ “ใจ” นามสมมุติ อายุ 24 ปี ลาวลุ่ม เป็นโสด จบจากศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี ปีงบประมาณ 2008 และทำงานที่บริษัทคอมพิวเตอร์เวียงเจริญ ตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันอยู่บ้านหนองเหนียว เมืองไซเซษฐา นครหลวงเวียงจันทน์ พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ มีพี่น้องด้วยกัน 5 คน “ใจ” เป็นคนที่สี่ พี่สาวคนที่หนึ่ง เป็นครูสอนมัธยม แต่งงานออกเรือนแล้ว พี่สาวคนที่สองเป็นหมอที่โรงพยาบาล 150 เที่ยง ยังโสด พี่ชายคนที่สาม เป็นพนักงานขับรถให้บริษัทก่อสร้าง ยังโสด น้องชายคนที่ห้ากำลังเรียนที่โรงเรียนสาธิต ครอบครัวมีรายได้หลักจากห้องแถวให้เช่า ส่วนรายได้จากค่าเช่าพ่อแม่จะเป็นคนเก็บ แต่เวลาจะใช้จ่ายพ่อแม่และแม่จะตัดสินใจร่วมกัน พ่อแม่ส่งเสียตอนที่เรียนช่างคอมพิวเตอร์ อยู่ศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลี เป็นค่าเทอมและค่าน้ำมันรถ เหลือเทอมหนึ่ง 1,000,000 กีบ แต่ ปัจจุบันเขารับผิดชอบค่าเรียนด้วยตนเองในการไปเรียนต่อระดับปริญญาตรี

สาขาวิชาบริหารธุรกิจที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติ (ปีที่สอง) แต่ละเดือน “ใจ” จะช่วยพี่สาว พี่ชายเรื่องจ่ายค่าน้ำและค่าไฟ “ใจ” ทำงานเป็นช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ ที่บริษัทคอมเจริญ เป็นเวลาสองปี (2008-2010) เริ่มทำงานปี 2008 มีการทดลองงาน 1 เดือน ได้รับเงินเดือน 500,000 กีบ เหลือเป็นเดือนประมาณ 2,000 บาท หลังจากนั้น ได้เดือนละ 600,000 กีบ ประมาณ 2,400 บาท จนถึงเดือน 1 ปี 2010 ได้ 1,200,000 กีบ “ใจ” บอกว่าเขาไม่รู้ว่าระเบียบเรื่องการให้เงินเดือนแล้วแต่นายจ้างจะคิด ถ้าออกไปทำงานต่างแขวง (ต่างจังหวัด) ก็จะได้รับเงินเหมาเงินเดือนจำนวน 200,000 กีบ ประมาณ 800 บาท ส่วนค่าเบี้ยเลี้ยงได้วันละ 100,000 กีบ ประมาณ 400 บาท และค่าที่พักวันละ 150,000 กีบ ประมาณ 600 บาท ปัจจุบันเขาได้รับผิดชอบค่าเรียนด้วยตนเองในการไปเรียนต่อระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารธุรกิจที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติ (ปีที่สอง) แต่ละเดือน “ใจ” จะช่วยพี่สาว พี่ชายเรื่องจ่ายค่าน้ำและค่าไฟ

และผู้ชายอีกคนชื่อ “ป้าน” นามสมมุติ อายุ 23 ปี ลาวลุ่ม เป็นโสด บ้านเกิดชื่อ สบคาย เมืองขว แขวงผังสาลี พักอาศัยอยู่บ้านเช่าคนเดียว ที่บ้านห้วยหงส์ เมืองจันทบุรี นครหลวงเวียงจันทน์ เรียนช่างคอมพิวเตอร์ ชั้นกลาง เป็นเวลา 2 ปี (2006-2008) ที่ศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี และทำงานที่บริษัทคอมพิวเตอร์เวียงเจริญ มีพี่น้องด้วยกัน 6 คน “ป้าน” เป็นคนที่ สาม พี่สาวคนที่หนึ่ง ขายเครื่องเฟอร์นิเจอร์อยู่แขวงอุดมไซแต่งงานแล้ว พี่สาวคนที่ สอง ทำงานที่สำนักงานหมู่บ้านโพดต้องจอมมณี น้องชายคนที่สี่กำลังเรียนอยู่มหาวิทยาลัยแห่งชาติ น้องสาวคนที่ห้าและหกกำลังเรียนที่โรงเรียนมัธยมปลายแขวงผังสาลี พ่อเป็นครูสอนที่แขวงผังสาลี ส่วนแม่อยู่บ้านและทำงานบ้าน พี่สาวคนที่หนึ่งส่งเสีย “ป้าน” ตอนที่เรียนอยู่ศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี และได้ส่งเงินให้เดือนละ 300,000 กีบ เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และค่าเทอมๆ ละ 500,000 กีบ (ประมาณ 2,000 บาท) “ป้าน” ทำงานเป็นช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ ที่บริษัทคอมเจริญ เริ่มทำงานที่บริษัทนี้ ในช่วงท้ายปี 2009 ซึ่งทางบริษัทได้ประกาศรับสมัคร เริ่ม 3 เดือนแรก เหลือเป็นเดือนประมาณ 2,400 บาท หลังจากนั้น ได้เดือนละ 800,000 กีบ ประมาณ 3,200 บาท “ป้าน” บอกว่าเขาไม่รู้ว่าระเบียบเรื่องการให้เงินเดือนแล้วแต่นายจ้างจะคิด ถ้าออกไปทำงานต่างแขวง (ต่างจังหวัด) “ป้าน” บอกว่านายจ้างจะจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้ โดยไม่ได้เบิกเอากจากนายจ้าง “ป้าน” บอกว่าค่าใช้จ่ายบางเดือนก็ให้แม่ฝากมาให้ บางเดือนก็ขอพี่สาวคนที่สอง เพราะต้องจ่ายค่าเช่าบ้าน ค่า น้ำ ค่าไฟ รวมไปถึงการซื้อเครื่องใช้ภายในบ้าน และค่าอาหารประจำวันด้วย

7) ตำแหน่งพนักงานเลขานุการและพนักงานธุรการในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ (ผู้หญิง)

ภาพที่ ๓. ตำแหน่งพนักงานเลขานุการและพนักงานธุรการในบริษัทคอมพิวเตอร์เจริญ (ผู้หญิง)

พนักงานเลขานุการและพนักงานฝ่ายธุรการซึ่งเป็นผู้หญิง มีหน้าที่รับผิดชอบในการพิมพ์เอกสารต่างๆ ของบริษัท รับแขกและดูแลลูกค้าเข้าร้านทั่วไป ส่งเอกสารต่างๆ ให้บริษัท

4.5 บริษัทคอมพิวเตอร์โพ้นทัน

เริ่มดำเนินธุรกิจ ปี ค.ศ. 2005 เริ่มแรกมีพนักงานทั้งหมด 5 คน มาถึงปัจจุบันมี พนักงานทั้งหมด 4 คน บริษัทจะเน้นการขายทั่วไป และจะให้บริการหลังการขายให้ลูกค้าเป็นเวลา 1 ปี ตามประกัน งบประมาณในการเริ่มต้นทำธุรกิจนี้ เป็นจำนวน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 70,000-80,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี

ลูกค้าที่ใช้บริการมีเช่น ศูนย์ IT แห่งชาติ แผนกนครหลวง ห้องการเงิน โรงเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ นอกจากนี้จะมีลูกค้าทั่วไป ซึ่งการบริการหลังการขายจะดูแลตามกำหนดการให้ประกัน 1 ปี

สินค้าส่วนมากจะนำเข้าจากประเทศไทย (แต่ได้วันจะเป็นผู้ผลิต) ประเภทสินค้าเครื่องคอมพิวเตอร์จะเป็น ยี่ห้อ Acer, HP, Compaq, ASUS, SONY, DELL, TOSHIBA ส่วนพรินเตอร์จะเป็น cannon และ HP สินค้าของบริษัทที่ขายทั่วไปจะมีราคาค่อนข้างถูกถ้าเทียบกับบริษัทอื่นๆ หลายบริษัท กรณีขายสินค้าให้โครงการใหญ่ๆ ก็จะทำสัญญากันก่อนเอาสินค้าไปติดตั้ง แต่ถ้าขายทั่วไปก็จะเรียกเก็บเงินสดทันที

4.5.1 บริบทที่ตั้งของบริษัทคอมพิวเตอร์โพ้นทัน

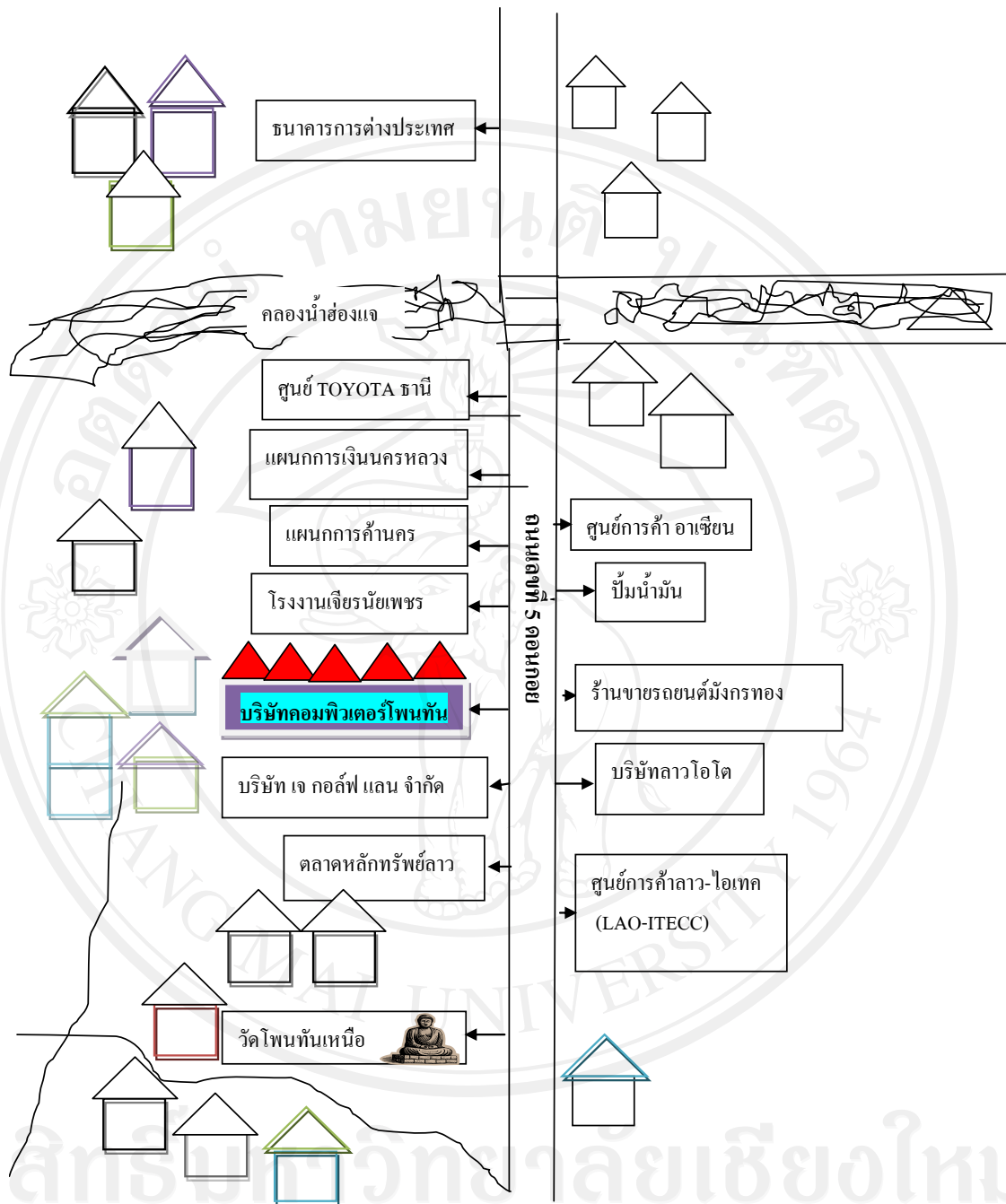
ผู้บริหารบริษัทคอมพิวเตอร์โพ้นทันปัจจุบันเป็นผู้หญิงยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว มีถิ่นกำเนิดที่แขวงไชยบุรี เดิมทีบริษัทก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2005 ซึ่งพี่ชายของหัวหน้าบริษัทเป็นคนบริหาร

จัดการทั้งหมด หลังจากสองปีที่ก่อตั้งบริษัทหัวหน้าคนเดิมสอบชิงทุนไปเรียนเรื่องการบริหารธุรกิจระดับปริญญาโทที่ประเทศออสเตรเลียได้ เลยโอนให้น้องสาวเป็นคนบริหารแทน บริษัทนี้มีตลาดน้อย

บริษัทนี้เป็นบริษัทขายเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องพริ้นเตอร์ทั่วไปเปิดกิจการวันจันทร์ถึงวันเสาร์ ตั้งอยู่บ้านโพทนันทะเหนือ เมืองไชยเชษฐา นครหลวงเวียงจันทน์ อยู่ในเมือง (อำเภอ) เดียวกันกับบริษัทคอมพิวเตอร์บ้านเวียงเจริญ แต่ลักษณะการให้บริการลูกค้าจะต่างกันตรงที่ว่า บริษัทนี้จะให้การบริการลูกค้าทั่วไปและจะขายเฉพาะแต่เครื่องคอมพิวเตอร์และพริ้นเตอร์เท่านั้น

บริษัทดังกล่าว ตั้งอยู่ริมถนนใหญ่ใกล้ๆ กับศูนย์การค้าใหญ่ เช่น ศูนย์การค้า LAO-ITECC และบริษัทห้างร้านต่างๆ รวมทั้งใกล้กับสำนักงานต่างๆ ของรัฐบาล เช่น แผนกการเงินนครหลวงและแผนกการค้านครหลวง บริษัทนี้ ตั้งอยู่ริมถนนใหญ่ที่ตัดผ่านสู่ถนนท่าเดื่อและสู่สะพานข้ามแม่น้ำโขงมิตรภาพลาว-ไทย

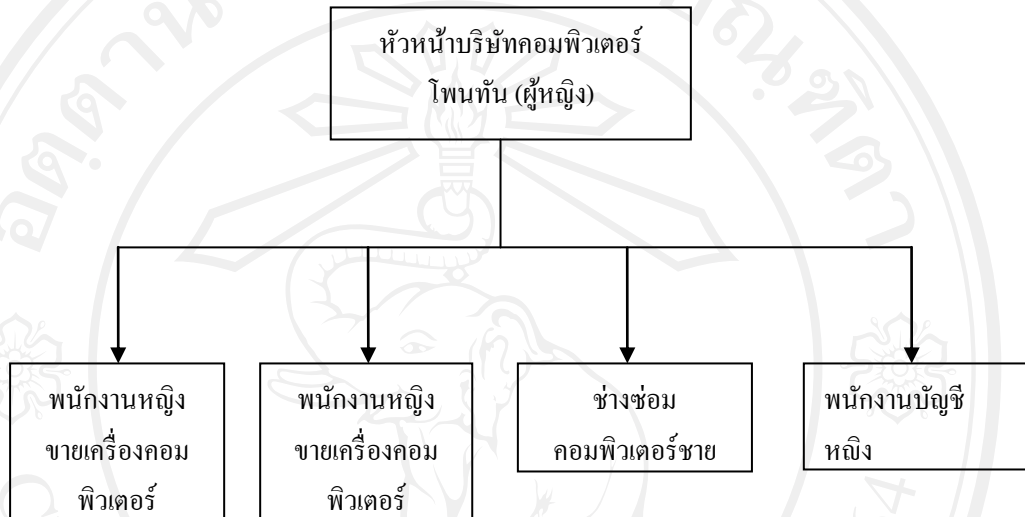
จากการสัมภาษณ์นายบ้านโพทนันทะเหนือในวันที่ 19 เมษายน 2011 รู้ว่า ปัจจุบันมี 418 ครอบครัว ในนี้มีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัว 15 ครอบครัวเพราะเป็นม่าย ซึ่งรวมมีพลเมืองทั้งหมด 2,042 คน ในนี้มีผู้หญิง 1,063 คน นายบ้านบอกว่า ช่วงปี ค.ศ. 1995 มีประชาชนหญิงชายทำนาเป็นหลัก คิดเฉลี่ยประมาณ 70% ในการประกอบอาชีพนี้ นายบ้านบอกว่าภายหลังปี ค.ศ. 2003 ที่ได้มีการสร้างตั้งศูนย์การค้าลาว-ไอเทค (Lao International Trade and Conventional Center, ITECC) ขึ้นนั้น ได้เกิดมีพื้นที่ให้คนรวมมาตั้งโรงงาน บริษัทและห้างร้านขึ้นอย่างมากมาย ทำให้อาชีพทำการเกษตรในหมู่บ้านลดลง นายบ้านพูดว่า การทำนาลดลงนั้นมาจากสองสาเหตุ สาเหตุแรก ไม่มีชลประทานส่งน้ำเข้ามา ส่วนสาเหตุสุดท้ายเนื่องจากปี ค.ศ. 2008 รัฐได้มีโครงการพัฒนาบึงธาตุหลวงและได้มีการออกคำสั่งไม่ให้ประชาชนทำการผลิตใดๆ ในพื้นที่ตามแผนผังของโครงการ จนถึงปี ค.ศ. 2010 ได้มีการยกเลิกโครงการดังกล่าวทำให้ประชาชนจำนวนหนึ่งขายที่ให้ผู้ที่ต้องการสร้างที่พักอาศัยหรือทำธุรกิจค้าขายส่วนเนื้อที่จำนวนหนึ่งที่ยังเหลือประชาชนก็เริ่มทำการเกษตร เช่น ทำนาปีโดยอาศัยน้ำตามธรรมชาติ และปลูกพืชผักสวนครัว

ภาพที่ 4.5.1 แผนที่แสดงที่ตั้งบริษัทคอมพิวเตอร์โพ้นัน

4.5.2 โครงสร้างการบริหารในบริษัทคอมพิวเตอร์โพนทัน

บริษัทคอมพิวเตอร์โพนทัน เป็นบริษัทขนาดเล็กแห่งหนึ่ง ที่มีพนักงานแค่ 4 คน ในบริษัท มีลักษณะขายตรงต่อลูกค้าทั่วไป หัวหน้าบริษัทคอมพิวเตอร์คนปัจจุบันเป็นผู้หญิง หลังจากที่เราเรียนจบเศรษฐศาสตร์ระดับปริญญาตรีก็มารับหน้าที่ต่อจากพี่ชายในการทำธุรกิจด้านนี้ เดิมมีพนักงานทั้งหมด 5 คน แต่ปัจจุบันมี 4 คน ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.5.2 แผนภาพแสดงโครงสร้างการบริหารในบริษัทคอมพิวเตอร์โพนทัน

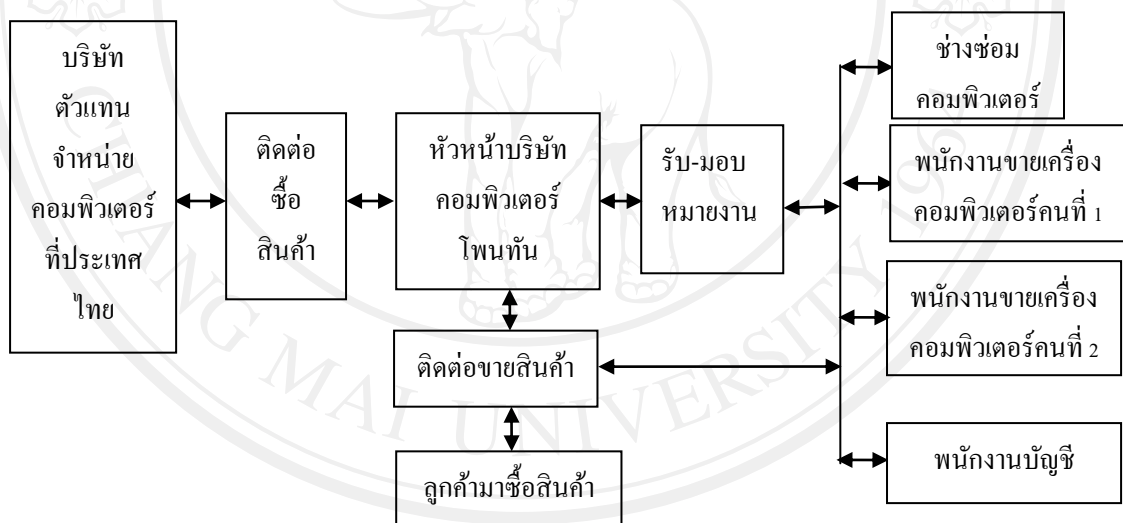
จากแผนภาพแสดงโครงสร้างการบริหารในบริษัทคอมพิวเตอร์โพนทันข้างบน เห็นได้ว่าการจัดตำแหน่งงาน เช่น ตำแหน่งสูงสุดเป็นหัวหน้าบริษัทเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการและบริหารงานทั้งหมดในบริษัท ส่วนตำแหน่งช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ พนักงานขาย และพนักงานบัญชีจะขึ้นตรงต่อหัวหน้าบริษัทเพียงผู้เดียว

4.5.3 โครงสร้างชายเป็นใหญ่ในบริษัทคอมพิวเตอร์โพนทัน

ในประเด็นของบริษัทคอมพิวเตอร์โพนทัน ถ้าพิจารณาในแง่โครงสร้างของระบบปิตาธิปไตย โดยนำเอามุมมองเกี่ยวกับระบบชายเป็นใหญ่ของ Kandiyoti มาขยายความต่อ ซึ่งเธอชี้ให้เห็นว่า ธรรมชาติของอำนาจผู้หญิงจะหมุนเวียนอยู่ในครัวเรือน และความคาดหวังของการสืบมรดกของพวกเธอจะเป็นอำนาจของผู้หญิงอาวุโสเกี่ยวพันผ่านภายในรูปแบบของปิตาธิปไตยนี้ โดยตัวของผู้หญิงเอง จากการที่ผู้ศึกษาได้เข้าไปสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในบริษัทคอมพิวเตอร์โพนทัน สังเกตเห็นได้ว่าตลาดไม่ค่อยกว้าง พนักงานช่างมีเพียงคนเดียวที่เป็นผู้ชาย นอกนั้นเป็นผู้หญิงหมด ถึงแม้ว่าหัวหน้าบริษัทจะเป็นผู้หญิง แต่ระบบการจัดวางตำแหน่งงาน ยังคงไว้เรื่องการแบ่งงาน

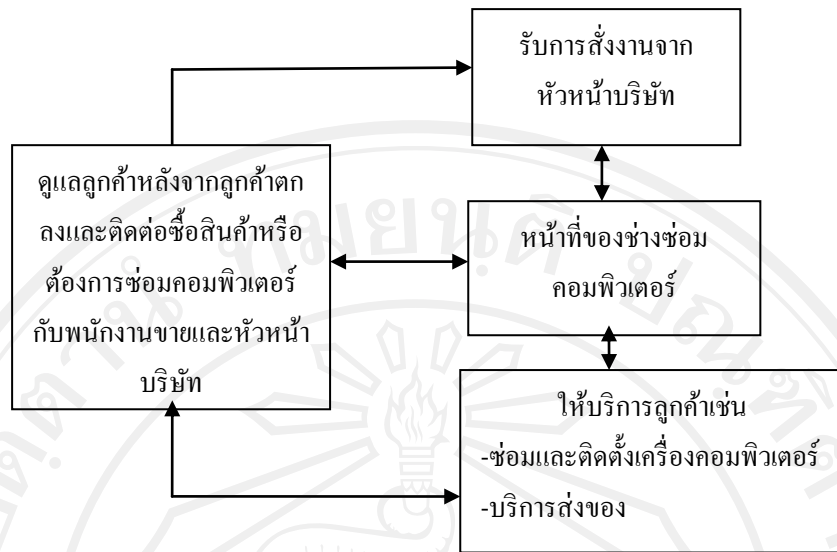
กันทำตามเพศอยู่ ถึงแม้ว่าผู้หญิงได้รับการฝึกอบรมเรื่องช่างคอมพิวเตอร์ แต่พอไปสมัครงานได้ เป็นแค่พนักงานขายคอมพิวเตอร์เท่านั้น

เช่นเดียวกับแนวความคิดของนักวัฒนธรรมที่มองว่าสำนึกของนิทานปรัมปรา พิธีกรรม ความเชื่อต่างๆ ที่สืบทอดได้ประจำวัน (common-sense beliefs) มีส่วนร่วมในการให้ความหมาย และให้คุณค่าเกี่ยวกับการผลิต และการผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางเพศภาวะอยู่ในระดับองค์กรของ โรงเรียน และในสถานที่ราชการด้วย อนึ่งนักวัฒนธรรมยังแนะนำอีกว่านั่นได้ฝังรากลึกลงไป ในองค์กรต่างๆ ที่มีการเสียดสี มีมโนภาพ การให้คุณค่าและภาษาแบบมีเล่ห์เหลี่ยม อันแยกผู้หญิง หลายนๆ คนออกไป เช่น ผู้รอบรู้เป็นผู้ชาย ภาพสะท้อนของความเป็นผู้นำและผู้บริหาร ในขณะ เดียวกัน มีหลายๆ มโนภาพ หลายนิทานปรัมปรา และคำนิยามเกี่ยวกับทักษะอาจไม่สามารถเป็นสื่อ นำให้แก่ผู้หญิงได้ พวกเขาสามารถถูกเปลี่ยนแปลง ถูกกล่อมเกลา ถูกแทนที่โดยจินตนาการของ การบริหารที่เสริมสร้างอำนาจให้ผู้ชายเพิ่มมากขึ้น (Blackmore and Kenway, 1993: 27)

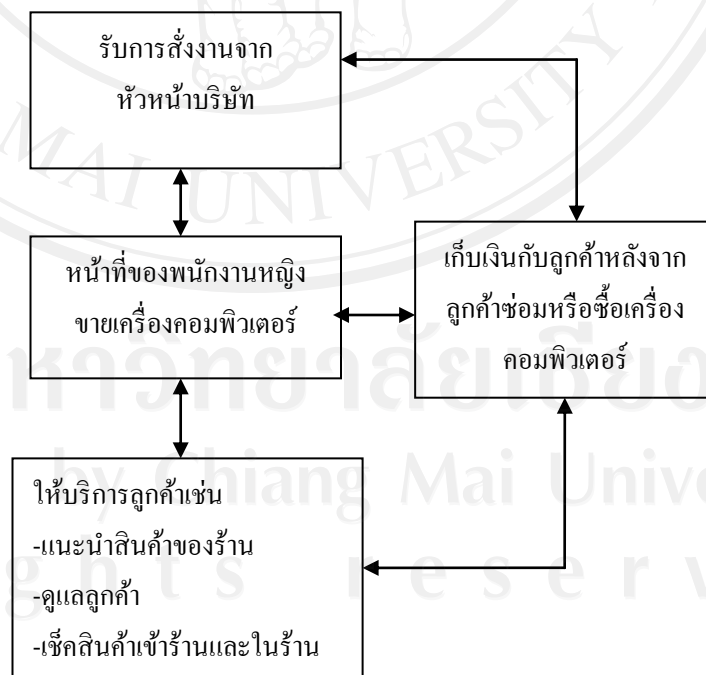
ภาพที่ ก. ตำแหน่งหัวหน้าบริษัทคอมพิวเตอร์โพ้นัน

หัวหน้าบริษัทคอมพิวเตอร์โพ้นันมีหน้าที่รับผิดชอบในการติดต่อซื้อสินค้าเข้าบริษัท และติดต่อขายสินค้าให้ลูกค้า ดูแลในเรื่องของการดำเนินเอกสารทำสัญญาระหว่างองค์กร เอกสาร ธุรกรรมในการเสียดสี และโควตานำเข้าสินค้า ดูแลพนักงานช่าง พนักงานขาย และพนักงานบัญชี เกี่ยวกับการให้บริการลูกค้า และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการทำงาน และความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับ สินค้า

ภาพที่ ข. ตำแหน่งช่างคอมพิวเตอร์ขายในบริษัทคอมพิวเตอร์โพ้นัน

ช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ถือเป็นตำแหน่งหนึ่งที่สำคัญในบริษัท เพราะนอกจากจะรับผิดชอบในเรื่องของการประกอบและติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์แล้ว ยังต้องบริการส่งของให้ลูกค้าอีกด้วย

ภาพที่ ค. ตำแหน่งพนักงานหญิงขายเครื่องคอมพิวเตอร์ในบริษัทคอมพิวเตอร์โพ้นัน

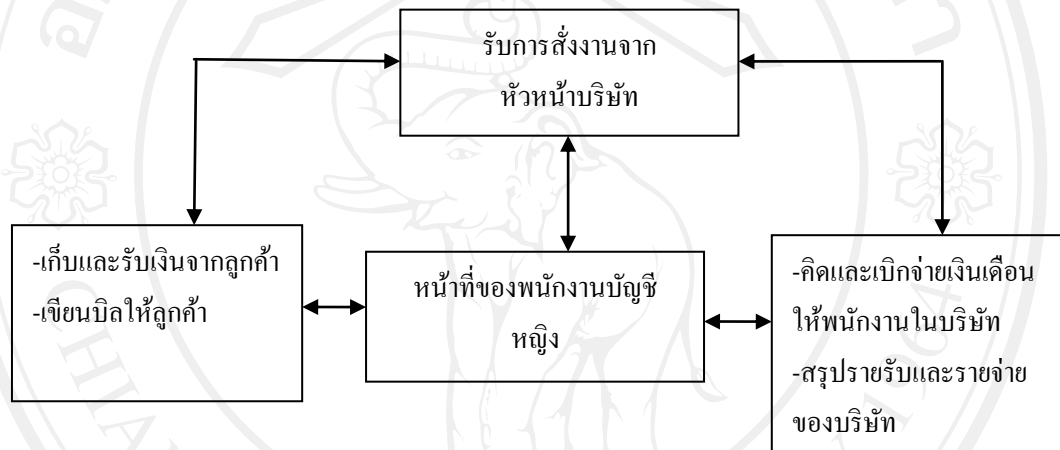
พนักงานขายเครื่องคอมพิวเตอร์หญิงมีหน้าที่รับผิดชอบในการนำเสนอขายสินค้าให้ลูกค้า ดูแลลูกค้า เช่น เวลาลูกค้านั่งรอสินค้าจะมีการมาพูดคุย หาน้ำให้ดื่ม อย่างนี้เป็นต้น เช็กสินค้าเข้าร้านและในร้าน ออกไปเก็บเงินกับลูกค้าข้างนอก และส่งเอกสารต่างๆ ให้บริษัท

เมื่อก้าวถึงตำแหน่งพนักงานขายเครื่องคอมพิวเตอร์หญิงสองคนนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างหรือกรณีศึกษาโดยทำการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปวิเคราะห์ในบทที่ 5 และบทที่ 6 ต่อไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้หญิงที่ชื่อ “บัว” นามสมมุติ อายุ 21 ปี ลาวลุ่ม จบจากศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี ปีงบประมาณ 2008 และทำงานที่บริษัทคอมพิวเตอร์โพทัน มีถิ่นกำเนิดมาจากบ้านเกิน แขวงเวียงจันทน์ เธอเล่าให้ผู้ศึกษาฟังตอนที่เธอเรียนช่างคอมพิวเตอร์ ณ ศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี ว่า เดือนหนึ่งเธอจะกลับบ้าน 2 ครั้ง เพื่อขอเงินแม่มาไว้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวันประมาณ 200,000 กีบ (ประมาณ 800 บาท) แม่เธอมีอาชีพค้าขาย ส่วนพี่สาวและพี่ชายมีอาชีพค้าขายที่ตลาดบ้านเกิน แต่งงานออกเรือนแล้ว ยังเหลือน้องสาวพี่เรียนจบมัธยมปลาย ส่วนพ่อของเธอทำงานให้รัฐบาลที่โรงงานผลิตยาเทียมท่าอ่อน รายได้หลักของครอบครัวมาจากแม่ “บัว” ทำงานเป็นพนักงานขายที่บริษัทคอมพิวเตอร์โพทัน เริ่มทำงานปี 2008 มีการทดลองงาน 3 เดือน ได้รับเงินเดือนๆ ละ 600,000 กีบ ประมาณ 2,400 บาท หลังจากนั้นถูกรับเป็นลูกจ้างประจำ ซึ่งจะมีการขึ้นเงินเดือน 3 เดือนต่อครั้งๆ ละ 50,000 กีบ ประมาณ 200 บาทปัจจุบันปี 2010 ได้รับเงินเดือน 850,000 กีบ/เดือน ประมาณ 3,400 บาท เขาพูดว่านายจ้างขึ้นเงินเดือนให้เขา 3 เดือนครั้ง ประมาณ 50,000 กีบ แล้วแต่นายจ้างจะคิด ไม่รู้ว่าระเบียบการขึ้นเงินเดือนเป็นอย่างไร ส่วนสามีเธอชื่อ “น้ำ” อายุ 22 ปี มีถิ่นกำเนิดจากแขวงสาละวันทำงานที่บริษัทประกอบรถยนต์ ชูชุกี เริ่มทำงานปี 2008 “น้ำ” สามีของ “บัว” บอกว่าเขาทำงานสามเดือนแรกได้เงินเดือน 700 บาท/เดือน หลังจากนั้นสองเดือนต่อมาได้ 1,000 บาท ต่อจากนั้นก็ขึ้นให้ทีละสองร้อยจน ถึงปี 2010 ได้เงินเดือนละ 3,000 บาท “น้ำ” บอกว่าที่บริษัทไม่ได้เลี้ยงข้าว จะห่อข้าวจากบ้านไปกิน บางครั้งซ่อมรถลูกค้าให้ทีพี่ยก็จะซื้อกับข้าวมาเพิ่มกินกันกับเพื่อน “บัว” บอกว่าเงินที่หาได้ทั้งสองไม่พอเก็บในแต่ละเดือน เพราะต้องจ่ายค่าเช่าบ้านเดือนละ 1,600 บาท

ส่วนผู้หญิงที่ชื่อ “ไข” นามสมมุติ อายุ 20 ปี ลาวลุ่ม จบจากศูนย์ลาว-เกาหลี ปีงบประมาณ 2008 และทำงานที่บริษัทคอมพิวเตอร์โพทัน มีถิ่นกำเนิดมาจากเมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทน์ พ่อและพี่ชายของเธอทำธุรกิจปั้มน้ำมันที่เมืองวังเวียง ส่วนแม่เธอค้าขายที่ตลาดวังเวียง เธอบอกว่าพ่อเป็นผู้ส่งเงินให้ค่าเรียนและค่าใช้จ่ายต่างๆ ตอนที่เธอเรียนช่างคอมพิวเตอร์ ณ ศูนย์ฝึกอาชีพลาว-เกาหลี เดือนละ 500,000 กีบ (ประมาณ 2,000 บาท) เธอไม่ต้องจ่ายค่ากินอยู่เพราะเธอพัก

อยู่กับน้องชายพ่อ (ที่ลาวเรียกว่า “อาว”) ปัจจุบันเธอกำลังเรียนต่อปริญญาตรีวิชาบริหารธุรกิจ ที่วิทยาลัยลาว-อเมริกา เธอบอกว่าพ่อยังส่งเงินค่าเรียนให้เธออยู่ประมาณปีละ 3 ล้านกีบ (ประมาณ 12,000 บาท) ถึงแม้เธอจะทำงานมีรายได้ แต่ก็ยังไม่พอจ่ายค่าเรียนและค่าน้ำมันรถ บวกกับค่าหนังสือ เสื้อผ้า กระเป๋า และค่าใช้จ่ายอื่นๆ “ไข” เริ่มทำงานที่บริษัทคอมพิวเตอร์ทัน ในเดือนมกราคม ปี 2010 “บัว” ได้แนะนำให้ทำงานที่บริษัทนี้ เธอทำงานได้ 4 เดือนแล้วได้รับเงินเดือนๆแรก 700,000 กีบ ต่อมานายจ้างขึ้นให้เดือนละ 50,000 กีบ ปัจจุบันเธอได้รับเงินเดือน 850,000 กีบ “ไข” บอกว่าเงินเดือนที่ได้เขาจะเก็บไว้ใช้จ่ายของตัวเอง เขาไม่ได้ส่งให้ที่บ้านเพราะพ่อแม่ส่งค่าเรียนให้เขาทุกเดือน การที่มาทำงานก็เพราะอยากแบ่งเบาภาระพ่อแม่เรื่องค่าส่งเสีย

ภาพที่ ต. ตำแหน่งพนักงานบัญชีหญิงในบริษัทคอมพิวเตอร์โพทัน

พนักงานบัญชีของบริษัทมีหน้าที่รับผิดชอบเรียกเก็บและรับเงินจากลูกค้า เขียนบิลให้ลูกค้า คิดและเบิกจ่ายเงินเดือนให้พนักงานในบริษัท สรุปรายรับและรายจ่ายของบริษัท

4.6 บทสรุปบริบทพื้นที่การศึกษา

จากเนื้อหาที่ได้นำเสนอมาในบทนี้ผู้ศึกษาจะสรุปเป็น 2 ประเด็น

ประเด็นแรก จะกล่าวถึงปัจจัยภายนอก เช่น กระแสโลกาภิวัตน์ที่เป็นตัวผลักดันให้รัฐบาลบูรณาการเอาความทันสมัยเข้าสู่กระบวนการวางแผนพัฒนาด้าน IT หรือ ICT ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโตและขจัดความยากจนของประเทศ ในการหาแนวทางปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ผ่านการจ้างงานและการสร้างรายได้ ทั้งหมดนี้ผลักดันให้ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม การนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตหรือรับใช้เพื่อการสื่อสารและเพื่อเป็นการยกสถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่บ่งบอกถึงภาพลักษณ์ของความทันสมัยที่นำไปสู่การสร้างแรงกดดันทาง

สังคม เร่งในการพัฒนาศักยภาพด้านทักษะหรือความเชี่ยวชาญของประชากรเพื่อให้ตอบรับกับกระแสของความทันสมัยที่เริ่มเพิ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นอันเป็นผลมาจากหลายปัจจัยทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นการเพิ่มขึ้นของการลงทุนด้านเครื่องมือสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัย และได้กลายเป็นตัวกระตุ้นที่ก่อให้เกิดการสร้างศูนย์ฝึกออาชีพขึ้นมาเพื่อผลิตแรงงานให้ตอบสนองต่อกระแสโลกาภิวัตน์อย่างเร่งด่วน และนั่นก็เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการในฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการสร้างพลังแรงงานเพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานด้านเทคโนโลยี เช่น การผลักดันให้มีการสร้างศูนย์ฝึกอชีพลาว-เกาหลีขึ้นโดยได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลเกาหลีเพื่อสร้างพลังแรงงานด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านช่างซ่อมคอมพิวเตอร์เพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานในบริษัทคอมพิวเตอร์ที่กำลังขยายขยายมีเพิ่มมากขึ้น

ประเด็นที่สอง เป็นการนำเสนอ เมื่อ ส. ป. ป. ลาวได้มีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้และนั่นก็คือเทคโนโลยีที่ไม่หยุดอยู่กับที่ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และนั่นยังหมายถึงการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศภาวะที่ซ่อนเร้นอยู่ในทุกมิติของความสัมพันธ์ที่ซ่อนเร้นอยู่กับอุดมการณ์ทางจารีตประเพณี ไม่ว่าจะเป็นระบบความเชื่อ ที่เชื่อมโยงกับการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดการทรัพยากรของแรงงาน ตลอดจนอำนาจการควบคุมไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรแรงงานรวมไปถึงความรู้ระหว่างเพศด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ชายเป็นศูนย์กลางของความรู้และอำนาจในการใช้และควบคุมเรื่องเทคโนโลยี ถึงแม้ว่าจะมีขบวนการเคลื่อนไหวเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ แต่ในสภาพความเป็นจริงขบวนการสร้างความเสมอภาคเหล่านั้นไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่เท่าใดนัก ซึ่งข้อสังเกตนี้สามารถเห็นได้จากการจัดการแรงงานในระบบโครงสร้างของงานในตลาดแรงงานด้านคอมพิวเตอร์ได้ชี้ให้เห็นว่า ยังมีการปฏิบัติไปตามกรอบจารีตประเพณีแบบชายเป็นใหญ่อยู่